

JÁSZBOLDOGHÁZAI MESEVÁR ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE

MESEVÁR ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

OM: 203097

Módosította: A Jászboldogházai Mesevár Óvoda Nevelőtestülete
2021.

Az óvoda hivatalos elnevezése: Jászboldogházai Mesevár Óvoda és Bölcsőde

OM azonosító: 203097

Intézményvezető: Sósné Baráth Erika

Az óvoda címe: 5144 Jászboldogháza Petőfi Sándor utca 2.

Telefonszám: 06-57-460-744 mobil: 06/70/ 372 7347

**E-mail cím: ovoda@jaszboldoghaza.hu
ovoda.boldoghaza@gmail.com**

**Az óvoda fenntartója: Jászboldogháza Községi Önkormányzat
5144 Jászboldogháza Rákóczi u.27.**

Óvodai csoportok száma: 2csoport

Az óvoda pedagógiai programjának megnevezése:

**Tevékenységek központú Óvodai Nevelési Program, kiegészítve a
Kompetencia-alapú óvodai programcsomag egyes elemeivel.**

Hatályba lépés: 2021.01.18.

Ph.

Tartalomjegyzék

Pedagógiai programunk jogszabályi háttere	5.0
I.BEVEZETŐ	5.0
Helyzetelemzés	6.0
Óvodánk története, környezeti adottságai, felszereltsége	6.0
Személyi feltételek	6.0
Tárgyi feltételek	7.0
II. ÓVODÁNK JÖVŐKÉPE	9.0
Gyermekkép, óvodakép, pedagóguskép, küldetésnyilatkozat	10.0.
Küldetésnyilatkozat, óvodánk nevelési gyakorlata	10.0.
III: AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	11.0
Egészséges életmódra nevelés	11.0
Az érzelmi, az erkölcsi, és az értékorientált közösségi nevelés	16.0
Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	19.0
IV.AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI	22.0
V. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE	25.0
1.A nevelés tervezése, időkeretei	25.0
2. Az óvoda hagyományos ünnepei, egyéb rendezvényei	28.0
3. A gyermekek gondozása	30.0
VI. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATA	31.0
A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében	31.0
A képességek szerepe a nevelési cél elérésében	32.0
A tudatos fejlesztés feltételei	34.0
A játék	34.0
Játékba integrált, cselekvő tanulás	37.0
Verselés, mesélés	38.0
Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	41.0
Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	43.0
Külső világ tevékeny megismerése:	46.0
Környezeti nevelés, fenntarthatóságra nevelés	46.0

Matematikai tartalmú tapasztalatok	50.o
Mozgás, mozgásos játékok	52.o
A munka	55.o
VII. KÜLÖNLEGES BÁNÁSMÓDOT IGÉNYLŐ GYERMEK	57.o
Sajátos nevelési igényű gyermek	57.o
Beilleszkedési, tanulási, magatartási problémával küzdő gyermek	61.o
Tehetséges gyermek, Tehetséggondozás	62.o
VIII. GYERMEK ÉS IFJÚSÁGVÉDELMI FELADATOK ÓVODÁNKBAN	63.o
Gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	65.o
IX. ÓVODÁNK KAPCSOLATAI	66.o
Az óvoda-család együttműködése	66.o
Az óvoda-iskola kapcsolata	67.o
Egyéb kapcsolatok	68.o
X. TERVEZÉS, SZAKMAI DOKUMENTUMOK, MÉRÉS, ELLENŐRZÉS, ÉRTÉKELÉS	69.o
1. Intézményünk szakmai dokumentációs rendszerének felépítése	69.o
2. Az óvodás gyermek fejlődésének nyomon követése	70.o
XI. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK	71.o
XII. VÉLEMÉNYEZÉSI, ELFOGADÁSI NYILATKOZATOK	72.o

Pedagógiai programunk jogszabályi háttere

- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 229/2012. (VIII. 28) Korm. Rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 363/2012 (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló 137/1996. (VIII. 28.) Korm. rendelet módosításáról
- 137/2018.(VII.25) Korm. rendelet. Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet módosításáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 277/1997. (XII.22.) kormányrendelet a pedagógus –továbbképzésről, a pedagógus –szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről
- 185/1999. (XII.13.) Korm. rendelet a pedagógus továbbképzésről, a pedagógus szakvizsgáról, amely a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről szóló 277/1997. (XII.22.) Korm. rendeletet módosítja
- 15/2013. (II.26. EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet: a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről,
- 2003. évi CXXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőségről.
- 1997. évi XXXI. tv. a gyermekek védelméről es a gyámügyi igazgatásról, valamint ezek végrehajtási rendeletei
- 48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet a pedagógiai –szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai –szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai –szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről

I. BEVEZETŐ

„Gyermekekkel foglalkozni minden bizonnyal a leghálásabb munka, ami a földön osztályrészül jutott, de saját tökéletességünket is ez mozdítja előre.” (Brunszyk Teréz)

Az óvodai nevelés Alapprogramja alapján:

- a.) Az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a gyermeki jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére kell irányulnia, az egyenlő hozzáférés biztosításával.
- b.) A gyermeket, mint fejlődő személyiséget, gondoskodás és különleges védelem illeti meg.
- c.) A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő szerepet játszanak.

Helyzetelemzés

Óvodánk története, környezeti adottságai, felszereltsége:

- Óvodánk egy jársági kis községben, Jászboldogházán található, mely az Alföldön, a Közép-Tisza vidékén a Közép-Tiszai ártérben fekvő település. Jászberénytől 20 km-re, Szolnoktól 30 km-re fekszik.
- Községünkben 1962-ben létesült az óvoda egy, majd később két csoporttal. 1977-ben adták át az új óvodai épületet 3 csoporttal, amiben jelenleg is dolgozunk.
- A gyermeklétszám fokozatos csökkenése miatt 2004-től napjainkig két vegyes korosztályú csoporttal működünk. A csoportszobák tágasak, világosak, 45 m² alapterületűek, jól felszereltek.
- 2006-ban pályázati pénzből, a harmadik csoportszobából tornaszobát alakítottunk ki, ahol megfelelő fejlesztő játékok és bordásfal biztosítják a gyermekek mozgásigényének fejlesztését.
- 2009-ben Tchibo nyereményalap támogatási összegéből felújítottuk a csoportszobák bútorzatát.
- 2013-ban a fenntartó Önkormányzat pályázati támogatásával sor került a vizesblokk felújítására, csempék, padlólapok, nyílászárók cseréjére és külső hőszigetelésre, festésre.
- Felújításra került a világítás. Korszerű, szembarát világítótestek lettek felszerelve.
- Óvodánk épületében működik az óvoda-iskola konyha és egy korszerű 2006-ban átadott ebédlő. Az étkezéseket az óvodásaink számára is az ebédlőben szervezzük meg.
- Az udvarunk 2000 m² alapterületű, tágas, füvesített, fásított, homokozóval, mászóakkal, fajtákokkal felszerelt. 2006-ban újítottuk fel EU szabványnak megfelelően, amit folyamatosan szépítünk, fejlesztünk.
- Óvodánk 2007-ig, a helyi Általános Iskolával összevonva működött.
- 2007-től Közoktatási Intézményfenntartó Társulás jött létre két, majd 2011-től három település között.
- 2015.09.01.-től fenntartói döntés alapján a társulás megszűnt, Jászboldogházai Mesevár Óvoda néven önálló óvodaként működünk.
- 2021.január 1-től megkezdte működését az óvoda tornaszobájának helyén kialakított mini bölcsődei csoport. Nevünk megváltozott.
Új név: Jászboldogházai Mesevár Óvoda és Bölcsőde.
- A tornaszoba az óvoda-iskola ebédlője feletti tetőtérben került kialakításra.

Személyi feltételek

- Az óvodában 3 fő óvodapedagógus, 1 fő pedagógiai asszisztens és 2 fő dajka dolgozik. Óvodatitkárunk és egyéb alkalmazottunk nincs. A községi önkormányzat közmunka programjának keretében kapunk kiegészítő személyzetet udvarrendezéshez, takarításhoz.
- Az éves beiskolázási terv elkészítése a továbbképzési program alapján a munkatársak bevonásával, az intézményi szükségletek és az egyéni életpálya figyelembe vételével történik.

Óvodapedagógusaink az alapképzettségen felül továbbképzések elvégzésével a következő területeken szereztek nagyobb kompetenciát:

- Nyelv-és beszédfejlesztő pedagógus szakvizsga,
Közoktatási vezető szakvizsga,
Integrációs fogadópedagógus 1 fő
- Gyógypedagógiai asszisztens,
Fejlesztő, differenciáló pedagógus szakvizsga 1 fő

Pedagógusaink az alábbi továbbképzéseken vettek részt:

- Informatikai aktualitások, ECDL vizsga 4 modul
- Mérés-értékelési alapismeretek az óvodában
- Intézményvezetők felkészítése az intézményi önértékeléshez, tanfelügyeleti ellenőrzéshez és pedagógus minősítéshez kapcsolódó intézményvezetői feladatok ellátására”
- Idegen nyelvi és informatikai kompetenciák fejlesztése.
- Pedagógusok felkészítése a tanfelügyeleti ellenőrzésre és a pedagógus minősítési eljárásban való részvételre.
- Népi játék, néptánc alapú mozgásfejlesztés és tehetséggondozás az óvodában és az alsótagozatban.
- Drámajáték-vezetés
- 100% ZÖLD OVI- A zöld óvoda kritériumrendszere a gyakorlatban megvalósítva.
- A gyermekvédelmi felelősök feladatai és szerepük a szakmaközi együttműködésben.
- Ariston Thermo Hungária Kft. és az Energiaklub Energiatudatos óvodákért.
- Pedagógusok felkészítése a minősítésre.

Tárgyi feltételek**Az óvodai nevelés objektív feltételei:**

- az óvoda épülete, udvara, környezete
- az óvoda belső berendezése
- az óvoda tárgyi feltételei, eszközei, szakmai felszereltsége
- esztétikus környezet kialakítása.

Az óvoda udvara

- 2006-ban felújításra került. 2000 m² alapterületű, tágas, füvesített, fásított, homokozóval, EU szabványnak megfelelő játékeszközökkel felszerelt, amit folyamatosan bővítünk.
- Kombinált csúszdás játékeszköz, mászófal, hintaállvány két hintával, láncos lépegető, labdadobó, valamint 2 db két személyes rugós hinta segíti a gyermekek mozgásfejlesztését.
- 2015-ben a homokozó fölé tető, és egy fedett kerékpártároló is kialakításra került.
- 2017-ben elkészült a komposztálónk és az előkert rendezése is megtörtént. Gyógy és veteményágásokat alakítottunk ki a gyermekek számára.
- Az óvoda udvarát egybefüggő játszó és mozgástérként használjuk. A tevékenységek szempontjából így sokkal többfajta lehetőség kipróbálására adunk

lehetőséget a gyermekeknek és az sem mellékes szempont, hogy a lehető legnagyobb mozgásteret így tudjuk biztosítani.

- Így a legoptimálisabb lehetőséget biztosítjuk a különböző korú gyermekek közötti kommunikáció és az együttműködési formák kialakulásának.
- Óvodánk udvarát nagy részben fű borítja, de megtöri egy aszfaltozott rész, ahol lehet rajzolni, festeni, ugróiskolázni stb.
- Rendelkezésre áll egy babaház, amiben 2020 nyarán fából készült nyári játék gyermekkonyha került kialakításra.

A csoportszobák

- 45m² alapterületűek, tágasak, világosak, jól felszereltek, jól beláthatóak, a bútorok, asztalok mozgatásával a célnak megfelelően alakíthatóak.
- 2009-ben felújításra került a csoportszobák bútorzata.

Az óvoda tárgyi feltételei, eszközei, szakmai felszereltsége

- A kötelező (minimális) eszközök és felszerelések (2. melléklet a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelethez) alapján rendelkezésre állnak, hiányának vagy cseréjének tervezése, beszerzése mindig az aktuális munkaterv része és az óvoda költségkeretéből kerül megvásárlásra.
A játék és egyéb eszközök beszerzéséhez minden évben „A Boldogházi Gyermekekért Közhasznú Alapítvány” járul hozzá.
- A szakmai, sport és játékeszközök elegendő számban állnak a gyermekek rendelkezésére.

Esztétikus környezet kialakítása

- A gyermekeket szép, esztétikus környezetben tudjuk fogadni. Az óvodapedagógusok kreatív, alkotó emberek, akik folyamatosan szépítik, fejlesztik az óvodai környezetet. Az egyéni elképzelések alapján kialakított óvodai környezetnek fontos nevelő hatása van.
- A gyermekeket, szülőket is be tudjuk vonni a környezet kialakításába, szépítésébe, esztétikussá tételébe. Tevékeny környezetalkotásnak lehet ezt nevezni, amelyben folyamatosan formálódik a gyermek esztétikai érzéke, ízlése.

Szakmai sikereink

- **A kisgyermekkor környezeti nevelés terén végzett tevékenységünk elismeréseként elnyertük a „ZÖLD ÓVODA” címet.**
Az Agrárminisztérium és az Emberi Erőforrások Minisztériuma megbízásából a Magyar Mezőgazdasági Múzeum által hirdetett pályázatra 2019 júniusában adtuk be a pályamunkánkat. Az eredményhirdetésre 2019. december végén, a díjátadó ünnepségre 2020.01.23-án került sor.
- **2020-ban elnyertük a BIZTONSÁGOS ÓVODA címet.** 2020.03.05-én pályázatot nyújtottunk be az Országos Rendőr-főkapitányság -Országos Balesetmegelőzési Bizottság által meghirdetett „Biztonságos Óvoda” programra.
A „Biztonságos Óvoda” program legfontosabb célja az óvodai nevelési programba integrálható közúti közlekedésbiztonsági módszertan és oktatási segédletek megismertetése az intézményekkel, óvodapedagógusokkal és ez által az intézmények közlekedésre nevelési tevékenységének támogatása. A „Biztonságos Óvoda” védjeggyel elismerik, hogy az intézmény kiemelt figyelmet fordít a gyermekek biztonságos közlekedésre felkészítésére.

II. ÓVODÁNK JÖVŐKÉPE

„Akkor jó a világ, ha jó benne gyereknek lenni.” (Véghelyi Balázs)

Gyermekképünk:

Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik:

- nyitottak, érdeklődőek, fogékonyak a szépre, jóra
- érzelmi gazdagság, természetes kíváncsiság, felfedezési-, cselekvési-, alkotási-, közlési vágy jellemzi őket
- akik szívesen járnak óvodába, s jól érzik magukat a gyermekközösségben
- bátran, egészséges önbizalommal, elvárható stílussal és kifejezés kultúrával kommunikálnak
- tisztelik szüleiket, az óvoda alkalmazottait és bizalommal fordulnak hozzájuk
- magatartásuk és viselkedésük koruknak megfelelően fejlett, udvariasak, illemtudóak
- akik megfelelő önbizalommal, önértékeléssel, toleranciával rendelkeznek
- akik ismerik községünket, helyi értékeinket, jól tájékozódnak környezetükben, kötődnek lakóhelyükhöz az itt élő emberekhez
- akik óvják, védik a természetet, s mindenre, ami arra érdemes rá tudnak csodálkozni

Óvodaképünk:

- A gyermeki szükségleteket és az óvodáskori adottságokat alapnak tekintjük pedagógiai munkánkban.
- Óvodánk légköre szeretetteljes, gondoskodó, érzelmi biztonságot nyújtó, óvó-védő, feltétel nélkül elfogadó, hagyományokat ápoló, értékeket közvetítő-és teremtő.
- Fontos számunkra a családdal való együttműködő nevelés.
- Programunk szerint a legfontosabb, hogy a gyermekek fedezzék fel képességeiket, készségeiket, azokat fejlesztve alakuljon ki egészséges önbizalmuk „én tudatuk” ami segíti őket abban, hogy az életük során eléjük gördülő akadályokat zökkenőmentesen tudják elhárítani. A nevelés - fejlesztés során a gyermekek egyéni érési üteméhez igazodunk.
- Óvodánk segíti a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakítását, egészséges életmódra nevelését, az érzelmi, erkölcsi, értékorientált közösségi nevelést.

Pedagógusképünk:

Olyan pedagógus, aki:

- gyermekszerető, harmonikus, segítőkész és képes minden neveléssel kapcsolatos új befogadásra, az óvodai arculat fejlesztésére
- szülőkkel, megértő, együtt érző, toleráns, elfogadó.
- emberileg, szakmailag jól felkészült, pedagógiai optimizmussal, hivatástudattal, humanizmussal rendelkezik,
- kommunikációját tudatosan fejleszti
- személyiségének pozitív vonásai által mintát, modellt jelent gyermek, szülő számára egyaránt.
- a személyes érdek háttérbe szorításával önzetlenül erősíti a közösséget.
- a gyermekek érdekeit, jogait mindenekfelett érvényre juttatja.

Mottónk: Mindenki
Együtt
Saját vélemény
Emberség
Változások
Állandó éberség
Reménység

Küldetésnyilatkozatunk

- Olyan óvoda, ahol érzelmileg meleg, családias, biztonságos, egészséges környezetben, otthonosan mozgó, eleven eszű, tevékeny emberkéek élnek boldog, élményekben gazdag gyermekkorukat.
- Programunkban a szeretetteljes, biztonságérzetet nyújtó, érzelemben gazdag óvodai élet megteremtése a cél, ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy önállóságot, boldogságot ad a gyermekeknek.
- Minden gyermek a saját képességei szerint, egyéni fejlődési ütemében nevelhető.
- Az óvodapedagógusaink hisznek abban, hogy minden gyermek egyedi, különleges emberi lény, aki szeretetteljes közegben formálható, nevelhető. A gyermek érdekei mindenekfelett áll.
- Az óvodapedagógusok képzettsége, szakmai elhivatottsága, a családokkal való pozitív kapcsolat ápolása garancia a program célkitűzéseinek megvalósítására.
- A dajka fontos szerepet tölt be a csoport életében, nevelést segítő partner.

Óvodánk nevelési gyakorlata:

Az 1996. évi LXII. törvény értelmében az óvodák helyi nevelési programot írtak vagy kész nevelési programot adaptáltak. Mi a kész pedagógiai programok közül **Fábián Katalin Tevékenységközpontú Óvodai Nevelési Program** adaptált változatával dolgozunk.

Pedagógiai programunkat a törvényi előírásoknak megfelelően, az óvodai nevelés országos alapprogramjának változásai miatt módosítottuk a következő időpontokban:

- 2010.09.01-től,
- 2013.09.01-től
- 2015.09.01-től önálló intézménnyé válásunk alkalmával
- 2018.09.26. A 137/2018.(VII.25) Korm. rendelet. Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet módosítása miatt került sor.
- Jelen módosításra a mini bölcsőde kialakítása miatti névváltoztatás, valamint az aktuális törvényi változások miatt kerül sor.

A Tevékenységközpontú Óvodai Nevelési Program, mint elnevezéséből is kitűnik, középpontba állítja a gyermeki tevékenységre épülő nevelést és ezt az elvet a teljes nevelési folyamaton keresztül kiemelten kezeli. Meggyőződésünk, hogy a programunkban olyan tartalom jelenik meg, amellyel biztos óvodai életet, nyugodt, kiegyensúlyozott légkört biztosítunk óvodásaink számára.

Az óvodánkban minden dolgozó munkájára jellemző, hogy:

- Őszintén szereti és tiszteli a gyermekeket, rendelkezik a gyerekek iránt megnyilvánuló együtt érző, oda és ráfigyelő magatartással.
- Ismeri a rábízott gyerekek életkori szükségleteit.

- A gyermek fejlődését nyomon követi, erről a szülőt tájékoztatja.
- Nyugodt, szeretetteljes nevelési légkört, esztétikus nevelési környezetet biztosít, gondoskodik a gyermekek testi épségének megóvásáról.
- Közreműködik a gyermek és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában.
- Pedagógiai attitűdjében a demokratikus elemek dominálnak.
- Folyamatos tevékenységet biztosít a gyermekek fejlesztéséhez.
- Teljes odafordulással fogadja a gyermeki kérdéseket, azokra mindig reagál.
- A gyermekek fejlesztésében a nevelés elsődlegességét biztosítja, a gyermekekkel elsajátíttatja a közösségi együttélés szabályait, illetve a helyes viselkedési normák betartására neveli őket.
- Szakmai önállóságát, döntéseit a gyermekek fejlesztése érdekében legjobb tudása szerint alkalmazza, hozza meg.
- Pontos, precíz, felkészült, nyitott, munkatársaival és a szülőkkel őszinte, korrekt, jó partnerkapcsolatot alakít ki, etikusan viselkedik az óvodán belül és kívül, véleményét építő jelleggel fejt ki, kompromisszumra kész, együttműködő a programok, kirándulások szervezésében, lebonyolításában.
- A nevelési körülmények kialakításával biztosítja a gyermeki önállóság kibontakoztatását.
- Pedagógiai ismeretét folyamatosan bővíti, továbbképzzi magát, igénye van az önképzésre.
- A helyi nevelési program szellemében választja meg nevelési módszereit, eszközeit
- Legjobb tudásával segíti az eltérő fejlődési ütemű gyermekek felzárkóztatását, alkalmazza a differenciált, egyéni fejlesztést, módszereit változatosan alkalmazza a sajátos nevelési igényű, és a tehetséges gyermekekre egyaránt.
- Segítséget nyújt a családoknak nevelési problémáik megoldásában – a gyermek egészséges fejlődésének érdekében.
- Tiszteletben tartja a gyermek és a szülő jogait.

III. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az óvodai nevelés feladata az óvodás korú gyermek testi-lelki szükségleteinek kielégítése, ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi, és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Egészséges életmódra nevelés.

Az egészséges életmódra nevelés mai életünkben felértékelődött, fontossága hosszú távon meghatározza a felnövő gyermekek önmaguk által kialakított életstílusát. Az egészséges életmód magában foglalja a **környezettel való harmonikus együttélést**, a **természet szeretetét és védelmét**.

Célja:

- Az egészséges életmód iránti igény megalapozása, a testi képességek lehetőség szerinti fejlesztése.
- A gyermek testi-lelki szükségleteinek kielégítése.

- Testi-lelki egészség biztosítása.

Feladata:

- A gyermekek gondozása, testi-lelki szükségleteinek, mozgásigényének kialakítása.
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének, testi képességei fejlesztésének elősegítése, egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása, biztonságos környezet kialakítása, tartós, illetve újrahasznosított anyagokból készülő tárgyak beszerzése. A környezetvédelmi szempontok megvalósulásának a beszerzés előtti ellenőrzése.
- Ha szükséges megfelelő szakemberek bevonásával speciális gondozó, prevenció és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Az egészségfejlesztés területei

- egészséges táplálkozás
- mindennapos testnevelés, testmozgás
- személyi higiéné
- testi és lelki egészség fejlesztése,
- baleset megelőzés és elsősegélynyújtás

Egészséges táplálkozás

- Az óvodás gyermekek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítésének szorgalmazását szolgálja.
- A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása.
- A gyermekétkeztetést megszigorították, szigorú szabályok szerint lehet az étrendet összeállítani. Kevesebb szénhidrátot, zsíros, olajban sült ételt és több főzeléket, rostos táplálékot, és tejterméket, gyümölcsöt kapnak az étkezők, csökkentették a cukor és só mértékét.
- Óvodánkban a gyermekétkeztetést az élelmezésvezető a megfelelő, szabályok normák betartásával szervezi.
- A helyes táplálkozási szokások kialakításánál a rendszeresség az első szempont. Sajnos sok család életvitele éppen ezt a rendszeres, időben történő étkezést nem biztosítja, ezért fokozottan figyelünk kell arra a napirendben, hogy meghatározott időintervallumon belül történjenek az étkezések.
- Kulturáltan, szépen megterített asztalnál, (az óvodához épített) külön ebédlőben történik az étkezés (óvoda-iskola).
- A gyermekek minden nap tízórai és ebédidő között friss gyümölcsöt fogyasztanak.
- Évente két alkalommal szervezünk egészséghetet, ahol a védőnő, élelmezésvezető segíti munkánkat. Vetélkedővel, kóstolók szervezésével és a hozzá kapcsolódó játéktevékenységekkel erősítjük, tudatosítjuk a gyermekekben az egészséges táplálkozás fontosságát.

Az óvoda és a pedagógus feladatai:

- Megkedvelteti az ízeket, intenzív rágásra ösztönöz, folyamatosan folyadékot biztosít.
- Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa és kés helyes használatával ismerteti meg a gyerekeket.

- Tanácsot ad (szülői értekezleten, fogadóórán, kötetlen beszélgetés keretében), hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételféleségekkel egészítsék ki: Kerüljék a családi étkezés során a haszontalan ételek és italok étrendbe állítását, így a cukros, sós, zsíros ételeket és italokat. Töröljék étkezési szokásrendjükből a cukrozott szörpöket, befőtteket, kólaféléket, a kekszet, a ropit, a chipset. Szerepeljen a családi étrendben kevesebb füstölt hús, felvágott, húskonzerv, állati zsiradék, és annál több alacsony zsírtartamú tej, tejföl, sajt, hal, baromfi (bőr nélkül), barna kenyér, zöldség, gyümölcs.
- Az egészséghetek szervezése (pl. projektek)
- Játékos alkalmak teremtése arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. salátakészítés). Az egészséges táplálkozás egészségre gyakorolt hatásai adnak alapot e tevékenységeknek. Így a gyerekek őszi piacot, zöldséges üzletet, kerteket látogatnak meg. Ismerkednek gyümölcsökkel, zöldségfélékkel. Minden érzékszervet megmozgatnak a tapasztalatszerzés során, mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkal, körjátékokkal kísérve teszik még vonzóbbá a gyermekek részére az óvó nénik. A legvonzóbbak a kóstolók és salátakészítés zöldségből, gyümölcsből.
- Az étkezések során előforduló mindenféle tejterméket kóstoljanak meg a gyerekek. Beszélgessenek a tej fontosságáról miért is fontos az emberi szervezet számára, kiemelve a csontok, és a fogak egészségét.

Mindennapos testnevelés, testmozgás

- Természetes körülmények között minél nagyobb mozgástér biztosítása a célunk. Tágas, levegős, világos csoportszoba és fákkal, növényekkel, füves területekkel beültetett udvar áll rendelkezésre óvodánkban a nevelési feladatok megoldásához.
- Az optimális mozgásfejlődéshez biztosítjuk a spontán mozgáslehetőségeket, mégpedig az egyéni sajátosságok figyelembevételével.
- A gyermekek napirendjét úgy állítjuk össze, hogy elkerüljük az egyoldalú terhelést, azaz lehetőleg felváltva biztosítjuk a mozgást és az ülással együtt járó tevékenységeket.
- Biztosítjuk számukra a mindennapos tornát.
- Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek minél több időt töltsenek el a szabad levegőn. A napfény, a levegő, a víz is edzi, erősíti őket.
- Természetesen az időjárásnak megfelelő ruházatra van szükség kint az udvaron és bent az épületben.
- Az udvaron nemcsak játszani, étkezni, hanem tevékenykedni is lehet.
- Vannak olyan udvari játékeszközeink, tornaeszközeink, építményeink, amelyek lehetővé teszik a gyermekek sokoldalú mozgásigényének kielégítését.
- Télen a szánkózás, csúszkálás, a hóval való játék az örömet jelenti.
- Nyáron kihasználjuk a községünkben működő strandot.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A mozgásigény kielégítése és a testi képességek fejlesztéséért változatos napi és heti rendben biztosítja a gyermek mozgásigényének folyamatos kielégítését.
- Minden nap szervez mozgástevékenységet (tornaszobában vagy udvaron).
- Heti 1 kötelező testnevelés foglalkozást vezet.

- Edzési lehetőséget a testnevelés, környezet, levegő, nap kihasználásával biztosítja. A gyermekek külön foglalkozás keretében heti egy alkalommal ovifoci edzéseken vehetnek részt.
- Megtervezi a helyet, időt, és a közegekben való mozgást fokozatos terheléssel, figyelembe véve a korosztályok életkori sajátosságait. Időjárástól függően (köd, eső, viharos szél esetén nem) napi 1-3 órát levegő és napfényedzést biztosít a fokozatosságot betartva.
- A nyári napirendet az egész napos levegőn való tartózkodásra építi (kivétel az erős napsugárzás miatt a 12-15 óra közötti időszak).

Személyi higiéné

Óvodapedagógus feladatai

Tisztálkodás

- A napirend keretei között elegendő időt biztosít a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére.
- Tisztálkodási folyamatot megismerteti: helyes sorrendiséggel és technikával, egészségügyi szokásokkal.
- A tisztaság alapvető fontosságának, a betegség megelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítja a gyermekekben. Ezen belül a test tisztántartásán értjük a bőr, fogak, szájüreg, haj, érzékszervek, körmök ápolását, a ruházat higiénéje a mosás, tárolás feladatait is tartalmazza, illetve a közvetlen környezetünk tisztántartására is hangsúlyt fektet.
- A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújt. Fokozatosan kialakítja az önállóságot.

Öltözködés

- Elegendő időt és szükséges segítséget biztosít az öltözködésben és a ruházat elhelyezésében a saját polcán.
- A megfelelő viselet kiválasztásában összefüggéseket tár fel a gyermekekkel az időjárás és tevékenységek között.
- Fokozatosan kialakítja az önállóságot.
- A szülőkkel való kapcsolattartás során a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosítására javaslatot tesz. Például: váltóruhák, lábboltozatot és lábfejet védő megfelelő méretű cipők biztosítása, lógó alkatrészek eltávolítása.

Pihenés

- Ebéd után a csoport szükségleteinek megfelelően nyugodt pihenés feltételeit biztosítja, ellenőrzi a terem szellőztetését. A gyermekek elalvását segíti biztonságot adó szokásrendszerrel, pl. mesével, énekkel, zenehallgatással, testi közelséggel, puha tárgyakkal.
- Pihenés időtartamát a csoport szükségleteihez igazítja.
- Az ágyneműről és annak tisztításáról a szülő gondoskodik kéthetente, pizsama tisztításáról hetente és a gyermek minden megbetegedése alkalmával.
- Egészséges tiszta biztonságos környezet megteremtése higiéniai szabályok kialakítása.
- Az óvoda gyermek saját testi gondozásának megtanítása és mozgásigényének kielégítése csak egészséges környezetben történhet. Ennek érdekében a dajkák munkájához tartozik a mindennapos portalanítás, felmosás, fertőtlenítés, szellőztetés.

Testi és lelki egészség fejlesztése

- Az egészséges életmódra nevelés nem csak az óvoda épületének és udvarának célszerű hasznosítását jelenti, hanem gyakori sétákat, kirándulásokat a szabad természetben. Minél több élményszerző séta beiktatása az óvoda környezetében, kihasználva a községünk adta lehetőségeket (helyi strandfürdő, kertek, játszótér, tájház udvara) és közeli településeken, városokban, erdőben, folyók mentén.
- A természet szépségeinek élvezete, a szabad természetben való játék öröme, a mozgás szabadsága, a legbiztosabban vezeti el a gyermeket a természet szeretetéhez.
- Az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat.

Az óvodapedagógus feladatai

- Kirándulási élmények feldolgozása: napsütés, szabad levegő, madárdal, szabad mozgás, jókedv, veszélyek (napozás, növényzet.) füstmentesség, pormentesség, szabad légzés, erőkifejtés, sok mozgás.
- Városi, falusi élmények megbeszélése: az utca forgalma, a gépkocsik füstje, az áruházak levegője, gyárak környékének kedvezőtlen viszonyai, utazás tömegközlekedési járművön, az utcai porképződés, az otthoni állattartással járó szagok.
- Beszélgetés arról, milyen leszek, ha nagy leszek: mi szeretnék lenni; segíteni akarok másoknak, alkotni szeretnék, egészséges, edzett, erős akarok lenni; mit kell ezért tenni, mit kell elkerülni.

Baleset megelőzés és elsősegélynyújtás

- Fontos, hogy rájöjjenek az óvodások; egy kis odafigyeléssel és óvatossággal rengeteg baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető lenne.
- A gyerekek megismerkednek a vészhelyzetek, vagy balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőkkel, illetve ezek közül is azzal, amit ők el is tudnak végezni. Ide tartozik a segítségkérés (felhívás, vagy esetleg mentőhívás), a beteggel való kapcsolatteremtés és a könnyebb sérülések ellátása.
- A gyerekek megtanulják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében.
- Módszere a szerepjáték, mesélés, bábozás, könyv és képolvasás, társasjátékok, beszélgetés. Látogatás a helyi mentőállomásra és önkéntes tűzoltókhoz. Bemutatók szervezése.

Az óvodapedagógus feladatai

- A balesetveszély elkerülése érdekében a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeli, szükség esetén kezdeményezi javítását, cseréjét. Különösen az udvari, vagy játszótéri játékoknál, sétán felhívja a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, biztonságos közlekedés szabályaira.
- A gyermekekkel - az óvodai nevelési év, valamint- szükség szerint, a foglalkozás, kirándulás előtt ismertetni kell a következő védő-óvó előírásokat.

Védő-óvó előírás:

- Az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás,
- a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások, - a tilos és az elvárható magatartásforma.
- A védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően kell ismertetni.
- Az ismertetés ténye a csoportnaplóban kerül dokumentálásra

- Az óvoda házirendjében vannak meghatározva azok a védő, óvó előírások, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során meg kell tartaniuk.
- A gyermekbalesetek megelőzése érdekében illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ-ben kerültek rögzítésre.
- Elsősegély doboz az irodában található.
- Az óvoda berendezése, eszközei csak a baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül.

Sikerkritériumok:

- Kulturáltan étkezik.
- Helyesen használja az evőeszközöket.
- Önállóan használja a vécét.
- Önállóan és helyesen mos kezet, fogat.
- Szükség szerint használja a zsebkendőt.
- Helyesen, megfelelő sorrendben öltözködik, vetkőzik, ruháját helyrerakja.
- Szívesen kezdeményez mozgásos játékokat, szívesen vesz részt benne.
- Az egészségfejlesztés szempontjait, alapjait ismeri.

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

- A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyereket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott szereteteli légkör vegye körül.

Az érzelmi nevelést óvodánkban fontos feladatnak tekintjük, nagy odafigyeléssel, kellő figyelemmel kísérjük.

Célja:

- A gyermekek egyéni és társas szükségleteinek biztosítása erkölcsi életének, magatartásának, érzelmi akarati életének formálása.
- Pozitív viselkedési normák, szokások és szabályrendszerek kialakítása.
- Az udvariassághoz tartozó szokások alapozása, alkalmazkodó képesség alakítása, az egymás közti bizalom kiépítése.
- A különbözőségek, a másság elfogadásának, tiszteletének elősegítése.

Feladata:

- Az érzelmi nevelés területén az állandó differenciálás, az erkölcsi, esztétikai és intellektuális érzelmek megjelenése, majd ennek a szerepe a személyiség egészének

fejlődésére, az érzelmi életnek, mint a szociális fejlettségi szint segítése a nevelőmunkában.

- Az érzelmi nevelést felelősségteljesen lelkiismeretesen nagy odafigyeléssel a szabályok, normák betartásával épüljön be a nevelési folyamatba és a nevelőmunkába.
- Az óvodában az érzelmi biztonság, otthonosság, derűs szeretetteljes légkör biztosítása, a gyermekeket az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások, ingerek ériék.
- Az óvodapedagógus és dajka ismerje fel az érzelmek kifejezéseit, az együttérzés képességét, a toleranciát a gyermek iránt.
- A pozitív kapcsolat kialakítása az óvodapedagógus-gyermek, dajka-gyermek, gyermek-gyermek között, a szeretet, a tisztelet, a megbecsülés, a kötődés képességének fejlesztése.
- A mások iránti tisztelet, megbecsülés érzésének fejlesztése, a másság, különbözőségek elfogadására, tiszteletére nevelés.
- Az óvodai lehetőségek, az együttműködés, az önértékelés, önérvényesítés, társas szükségletek kialakítása.
- Közös élményekkel, komplex tevékenységekkel a környezetben való biztonságos eligazodást segítő szokásokkal, normákkal a gyermekek erkölcsi és akaratit tulajdonságainak erősítése.
- Az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség, a gondoskodás, felelősségvállalás, óvás, védelem, az önállóság, az önfegyelem, a kitartás, a feladattudat, a szabálytudat igényének megalapozása.
- A természeti –társadalmi környezet szépségeinek, esztétikájának, értékeinek felismertetésével a környező világgal való pozitív töltésű érzelmi viszony erősítése, önmagunk és mások szeretetére, tiszteletére, megbecsülésére nevelés.
- A szűkebb és tágabb környezet felfedeztetése, nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapjainak lerakása.
- Ha szükséges, a szakemberekkel való együttműködés, a gyermekeknél bekövetkezett törődést igénylő zavarok megfelelő ellátása: pl.: logopédus, pszichológus, gyógypedagógus stb. közreműködése segítése a nevelőmunkában.

Óvodánk a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy:

- Megismerje szűkebb és tágabb környezetét.
- Tartsa fontosnak az értékeinket (szeretet, igazmondás, becsület, család fontossága, egészség, környezetvédelem, nemzethez tartozás).
- Rá tudjon csodálkozni a természetben, emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
- Keresztény kulturális értékeinket a hagyományok teremtésével, nyilvános, közös programok, ünnepek segítségével tudjuk megismertetni, erősíteni. (Mihály napi rendezvény, advent, Mikulás, Karácsony, Farsang, Húsvét, Pünkösöd)
- Nemzeti identitástudatuk a szimbólumok, jelképek, (Himnusz, Szent korona, Magyarország címere, nemzeti zászló) megismertetésével, Március 15. nemzeti ünnepünk méltó megünneplésével erősíthető, amit mesékkel, mondákkal, táncokkal, kézműves tevékenységekkel tudunk színesíteni komplex tevékenységi formákon keresztül.
- A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának, szokás és normarendszerének megalapozása.

- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe a gyógypedagógus szakemberekkel.

A nevelőközösség szerepe:

- A tevékenység központú nevelési programunk négyes feladatrendszere (játék és tanulási tevékenység, társas, közösségi tevékenység, munkatevékenység, szabadidős tevékenység) megfelelő bázist nyújt a kooperációs és kommunikációs képességek kifejlesztéséhez.
- A jó közösséget mindig egyéniségek alkotják, mégpedig olyanok, akik egyéni akarataikat, ambícióikat, vágyaikat képesek a közösség keretein belül is megvalósítani. Az élet is ilyen.
- A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus és az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.
- A társas kapcsolatok, a közös munka, az együttjátás és a komplex foglalkozások rendszere is az együvé tartozás érzését erősíthetik, ha tudatosan igyekszünk ezt létrehozni. A helyes szociális viselkedés megtanulásának színtere az óvodai csoportközösség.
- A társas és közösségi tevékenységek a nevelőmunka egészét átszövik. Ebben a folyamatban talán a legfontosabb időpont az, amikor a gyermek először ismerkedik az óvodával.

A beszoktatás:

- Az óvodapedagógusok végtelen türelemmel és szeretettel fordulnak az újonnan óvodába kerülő gyermek felé.
- Elegendő időt hagynak a beszoktatásra. Biztosítják a fokozatos átmenetet és lehetővé teszik a szülővel együtt történő beszoktatást.
- Nyílt napokon, ünnepeinken, rendezvényeinken, gyermeknapon, és az augusztus utolsó hetében szervezett beszoktató ismerkedő héten lehetőséget teremtünk a szülőknek óvodánk életébe való betekintésre, a leendő óvodásokat nagy szeretettel fogadjuk.
- Az óvoda nyitottsága nemcsak a beszoktatás ideje alatt, hanem óvodáskor végéig biztosítja a szülőknek a nevelőmunkába történő közvetlen betekintést. Ez mindkét fél számára (szülő-óvodapedagógus) megnyugtató és biztonságot jelentő lehetőség, amit a gyermek érdekében kétoldalúan lehet hasznosítani.

Az óvodapedagógus feladatai a társas, közösségi tevékenységgel kapcsolatban:

- Biztonságos, nyugodt, félelemmentes óvodai mindennapok biztosítása, amiben lehetőség kínálkozik a gyermekek közötti, valamint a gyermekek és felnőttek közötti minél gyakoribb kontaktusfelvételre.
- A felnőttekkel és a társakkal kapcsolatos viselkedési szokások kialakítása és gyakorlása természetes szituációkban.
- A gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együttjátás, együttdolgozás képességének kialakítása és gyakorlása.
- A konfliktusok kezelése.
- A társakért, a csoportért érzett felelősségérzet alakítása.

- A demokratikus szabályok betartásának gyakorlása.
- Arra nevelni a gyermekeket, hogy megértést és toleranciát tanúsítsanak, a társaik irányában fogadják el egymást, a különbözőséget, másságot. Tiszteljük egymást és szüleiket, felnőtteket.

Sikerkritériumok:

- Az eddig kialakult szokások a gyermekek igényévé válnak.
- Érdeklődők, meghallgatják egymást.
- A közös tevékenységekben aktívan vesznek részt, elfogadják az adott tevékenység által megkívánt magatartási formákat.
- Segítik, támogatják más, eltérő fejlődésű társaikat.
- Türelmesek egymás iránt, képesek figyelni egymásra, az óvónőre és megfelelően végrehajtják a feladatot.
- Együtt éreznek társaikkal, érdeklődnek egymás iránt.
- Érzelmileg és értelmileg egyaránt elfogadják és követik az óvónő kérését, útmutatását, felfogják alapvető metakommunikatív jelzéseit (elismerés, nemtetszés, öröm, biztatás, szomorúság).
- Adott tevékenység (játék, tanulás) által megkívánt magatartási formát önként vállalják.
- A közösség számára hasznos feladatot végeznek, az elkezdett munkát befejezik, felelősséget éreznek a vállalt feladatért.
- Együttműködnek, és kapcsolatot tartanak a felnőttel és gyermektársaikkal.
- Tudnak alkalmazkodni, késleltetni tudják szükségleteik kielégítését.
- Erkölcsi érzelmük fejlett, megtanulják az érzelmek kezelését.
- Erkölcsi értékrendszerük, (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség, szeretet, igazmondás, becsület) megalapozódik.
- Az óvodáskor végére képes az iskolai élet elfogadására, szociálisan érettek az iskolai életre.

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

- **Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat, ami a nevelési folyamat egészében jelen van.**
- Minden feladatot, minden tevékenységet áthatva segíti a gyermek önbizalmának kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakítását és elősegíti a gyermek zökkenőmentes iskolai tanulásának megkezdését.
- Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása beszélő környezettel helyes minta és szabályközvetítéssel a javítgatás elkerülésével az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.

Célia:

- Nyitott, magabiztos, jó kommunikációs képességgel rendelkező gyermekek nevelése.
- Az anyanyelv ismertének, megbecsülésének, szeretetének alapozása, a beszédkedv felkeltése és fenntartása, a biztonságos önkifejezés megalapozása és beszédkultúra alakítása.
- A tiszta, érthető, kifejező beszéd készségének és az aktív szókinccs alakítása.

- Az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és kreativitás folyamatos alakítása.

Feladata

- Derűs, nyugodt légkör biztosításával a gyermekek beszédkedvének fokozása, nyelvi képességeinek fejlesztése anyanyelvi játékokkal.
- A helyes és szép beszéddel a gyermekek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének segítése, előkészítése irodalmi élmények befogadására.
- Jól artikuláló, választékosan beszélő környezet megteremtése, mely a gyermek fejlődését pozitívan befolyásolja.
- A beszédészlelés, beszédértés, szóbeli emlékezet, szókincs, nyelvi készség fejlesztése.
- A gyermek természetes kíváncsiságára építve a tudásvágy ébrentartásával a felhasználható ismeretek biztosítása.
- Együttműködés szakemberekkel, családdal.

A fejlesztés hatása a nevelési folyamatban:

- Minden gyermek beszédét meghatározza az otthoni nyelvi környezet. A fejlesztési feladatoknak tehát a család, a környezet megismeréséből kell kiindulni és a gyermek egyéni képességeinek megismerésén keresztül kell hatást kifejteni.
- A fejlesztésnek a gyermek élményeihez kapcsolódva és tapasztalatszerzéssel egybekötve van értelme.
- Az óvodapedagógus lehetőséget biztosít arra, hogy nyugodt légkörben, életszerű helyzetekben minden gyermek beszélhessen arról, ami érdekli, ami foglalkoztatja. Semmiféle türelmetlenség vagy a gyermek korlátozása nem megengedhető az anyanyelvi nevelés során.
- Az óvoda tevékenységgel gazdag élete, a kellemes, nyugodt légkör alapvetően meghatározza az anyanyelvi nevelés fejlesztését. Ilyen körülmények között a gyermekek szívesen és gyakran beszélnek.
- A nap folyamán bármikor adódhat lehetőség a beszélgetésre, de a **hétfői napokon** erre külön is tekintettel vagyunk, hiszen ilyenkor otthonról és a külső környezetből hozott rengeteg élményt és tapasztalatot mondják el a gyermekek.
- A környezet példamutató, tiszta és szép beszéde mintát nyújt, ösztönzést ad a kisgyermeknek a beszédre. Különösen fontosnak tartjuk, hogy az óvodapedagógus ügyeljen beszédének **stílusára, a hanglejtésre, a dinamika, a hangsúly** megfelelő alkalmazására.
- Beszéde legyen **érthető, egyszerű és világos**.
- Figyelünk arra, hogy a gyermekek mindig **választ kapjanak** kérdéseikre. Csupán azzal, hogy időt és lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek a beszélgetésre, önmaguk kifejezésére, máris sokat tettünk a bátor, önálló mindennapi kommunikáció kifejlődése érdekében.
- Beépítjük a heti rendünkbe az anyanyelvi játékokat, a verselés, mesélés tevékenységi formáiban felhasználjuk a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodó népmeséket, a népi hagyományokat felelevenítő mondókákat, mondavilág elemeit, valamint a klasszikus és kortárs irodalmi alkotásokat.
- **Dicsérjük** és biztatjuk a bátortalanabb gyermekeket, serkentve őket a beszédre.

- A gyermekek anyanyelvi fejlettségét folyamatosan figyelemmel kísérjük. (beszédhiba, beszédgátlásosság, szókincs, beszédértés, nyelvi fejlettség). Beépítjük a heti rendünkbe a fejlesztéseket.
- Folyamatosan együttműködünk, konzultálunk az intézményünkbe kijáró logopédus szakemberekkel.

Az óvodapedagógus feladatai az anyanyelvi nevelés fejlesztésében:

- Beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megvalósítása.
- A beszédöröm biztosítása: arra nevelni a gyermekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket. A gyermeki kérdések inspirálása, megválaszolása az anyanyelv elsajátításának segítése a beszédészlelés fejlesztésével az életkori sajátosságok és az egyéni fejleszhetőségnek megfelelően.
- Lehetőséget teremteni minden gyermeknek a folyamatos beszéd gyakorlására, a személyiség harmonikus fejlődésének biztosítása.
- Képessé tenni a gyermekeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni.
- A gyermekek szókincsének folyamatos bővítése, helyes artikulációjú és grammatikájú, választékos szókincsű beszéd kialakítása.
- A beszédmegértés és beszédszínvonal emelése olyan formában, hogy a gyermekek képesek legyenek a nyelvi kifejezés eszközeit variálni.
- A beszédhibák megfelelő módszerekkel történő javítása segédeszközök, fejlesztő játékok segítségével.
- Beszédtechnika fejlesztése, a helyes kiejtés gyakorlása, játékos formában történő fejlesztés.

Sikerkritériumok:

- Érthetően és folyamatosan kommunikál, beszél.
- Gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni.
- Minden szófajt használ, különböző mondatstruktúrákat, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat.
- Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- A beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, többnyire megfelelő hanghordozású, hanglejtésű, hangerejű és sebességű beszéd kialakult.

Értelmi fejlesztés megvalósítása

- Az óvodában a játékba integrált tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.
- Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó játékhelyzetekben, természetes és stimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.
- Az értelmi fejlődés általában a környező világ megismerését és az egyre jobb alkalmazkodást eredményezi.

Céja:

- Az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése attitűdök erősítése és képességek fejlesztése. Az óvodáskorú gyermek észlelésének, figyelmének, emlékezetének, képzeletének és gondolkodásának fejlesztése.
- A kooperációs és kommunikációs képességek fejlesztése tevékenységekben, tevékenységek által.

Feladata:

- A gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek bővítése, rendszerezése különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása.
- Az értelmi képességek (észlelés, érzékelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás és a kreativitás fejlesztése.)

Óvodapedagógus feladata a képességek fejlesztésében:

- Folyamatosan biztosítsa a gyermekek számára a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségét.
- Folyamatos megfigyelés útján alkosson tiszta képet a gyermek meglévő képességeiről. Ennek birtokában végezzen további fejlesztést.
- A kiemelkedő képességű, vagy részképesség fejlődésben elmaradt gyermekekre, egyéni szabott fejlesztési terv alapján gyakoroljon hatást.
- Minden gyermek képességét önmagához, a saját lehetőségéhez – viszonyítva igyekezzen fejleszteni.
- A gyermek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenység biztosítása.
- A gyermek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának feladattudatának fejlesztése.
- A jobb, gyorsabb megismeréshez, fejlesztéshez alkalmazzon mérési – értékelési eljárásokat.
- Szükség esetén minél előbb megfelelő szakembertől segítség szakvélemény kérése.

Sikerkritériumok:

- A gyermekek szívesen vesznek részt szűkebb és tágabb környezetük, az őket körülvevő valóság megismerésében.
- Aktívan érdeklődnek spontán és szervezett ismeretszerzés során.
- Képesek megfigyelésre, érzékelésre – ismeretek bővítésére, rendszerezésére.
- Életkoruknak megfelelő ideig képesek egy adott dologra figyelni, felidézni, visszaemlékezni.
- Képesek eseményeket, történeteket saját szavaikkal elmondani.
- Élményeiket elmesélik, képesek meséket kitalálni.
- Tudják ismereteiket összehasonlítani – összefüggéseket felismerni.

IV. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

1. Nyugodt, meleg, derűs, nyílt, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése

- A **legfontosabb alapelv**, ami a nevelés lehetőségét biztosítani tudja, **az oldott, derűs, nyugodt, meleg, nyílt és szeretetteljes óvodai környezet megteremtése.**

- Az óvodába kerülő gyermek számára első perctől kezdődően meghatározó, milyen légkörben élheti napi életét.
- A gyermek idegrendszere fokozottan ingerlékeny, érzékeny és a külső világ, ahonnan a gyermek érkezik, ugyancsak tele van sokszor nem kívánatos ingerekkel. Egy felgyorsult tempójú világban az óvodának a szeretet, a béke, a nyugalom szigeteként kell megjelennie, ahol minden gyermek számára adott az esély a nyugodt játékra, az életkorának megfelelő tevékenységekre.
- **A nyugodt légkör** megteremtésének alapvető feltétele a **megfelelő napirend** biztosítása. A napirendben periodikusan ismétlődő tevékenységeknek a csoport szokásrendszere ad keretet. Érdekes, színes, változatos tevékenységek esetén a csoport nyugalmat és kellemes alaphangulatot áraszt, ahol minden gyermeknek megvan a maga helye és az elfoglaltsága.
- A nyugodt légkör kialakításához az is hozzátartozik, hogy az óvodai csoport zajsztintje ne legyen túlságosan magas. Ezt is elsősorban az óvodapedagógus példamutatásával lehet megvalósítani. A **halk beszédet** a gyerekek átveszik, így a csoport alapzaja, munkazaja kellemes zsongásként hat.
- A meleg, derűs légkör azt jelenti, hogy van időnk a gyerekekre, nyugodtan végighallgatjuk, amit mondani szeretne. Nem intjük le, amikor hozzánk szól, nem vesszük el a beszédkedvét javítgatással vagy figyelmeztetéssel.
- Minden gyermeknek szüksége van a szeretetünkre. Ölje vesszük a gyereket, simogatjuk. Az óvodapedagógusnak képesnek kell lennie a szeretet megmutatására. A gyermek számára a testi kontaktus, a felnőttől áradó szeretet nyugalmat, biztonságot kölcsönöz. A gyermek jó közérzetéhez szükség van a testközelségre, a testi érintés gyakoriságára. Egy simogatás, egy mosoly, egy öl bevétel, egy kis dédelgetés minden gyermeket képes megnyugtatni. Ezért bánunk bőkezűen a szeretet minden fajta megnyilvánulásával. Az utóbbi években éppen ebben érezhető, hogy sok gyermek hiányt szenved.
- **A túlhajszolt életmódú szülők esetében gyakori probléma, de sajnos a munkanélküli szülők esetében is egyre gyakrabban tapasztalható a szeretethiányos nevelés. Ez utóbbi esetben nem az időhiány, hanem egyéb tényezők okozzák ezt a helyzetet.** Az óvodapedagógusnak tehát tudnia kell, milyen az a családi háttér, ahonnan a gyermekek érkeznek, és **segítenie kell a szülőket** a gyermekkel való minél szorosabb kapcsolat megszilárdításában.
- Nagyon sok szülő nincs tisztában azzal, hogy az első hat életévben mennyi minden eldől, ami a gyermek későbbi életében már alig változtatható. Az óvodapedagógusnak azonban erről tudnia kell és felvilágosítania, segítenie kell a szülőket abban, hogy megértsék a korai évek fontosságát. Az óvodai légkör meleg szeretetteljessége ugyancsak példa lehet sok szülő számára.
- Az óvoda légkörének kialakításakor a **nyitottságra** kell még hangsúlyt fektetni. Ez az alapja a szülőkkel való egyenrangú, egymást segítő, támogató **együttműködésnek**. A beszoktatás ideje arra is nagyon alkalmas, hogy jó kapcsolat alakuljon ki a szülő és az óvodapedagógus között.
- Ezt a kapcsolatot **tovább építhetjük** a különböző ünnepek, óvodai rendezvények, szülői értekezletek, farsang, munkadélutánok alkalmával. A gyermekért érzett közös felelősség óvodánkban a nyitottság, a közvetlen kapcsolatok ápolása a **közös programok felé** viszi el az együttműködést.
- **Az óvoda nyílt, szeretetteljes légköre azt jelenti, hogy minden gyermek elmondhatja örömét, bánatát, hogy hazugságmentes légkört alakítunk ki a csoportban, ahol a gyermekek kisebb csínytevéseikért vállalják a felelősséget.** Az

igazmondás is a nevelés során alakul ki, ehhez olyan közeg szükséges, ami félelemmentes, és ahol biztonságban érzik magukat a gyermekek.

2. Az óvodapedagógus modell szerepe

- A nevelés szubjektív feltételei között kiemelkedően fontos, hogy ki milyen **elképzelésekkel, módszerekkel, ízléssel, beszédképességgel, esztétikai, erkölcsi tapasztalatokkal és tartással** neveli a gyermeket. A **kulcsszereplő tehát az óvodapedagógus.**
- A gyermekek mintakövetése különösen a szeretett személy irányában óriási felelősséget ró a nevelőre. **Fontos** tehát, hogyan jelenünk meg a gyermek előtt, mit mondunk, és azt hogyan mondjuk, mit tartunk szépnek, jónak és követhetőnek.
- A gyermek mindazt **átveszi** a közvetlen környezetéből, amit lát és hall, hiszen utánzás útján tanul, egyúttal azonosul azokkal a személyekkel, akik körülveszik. Az óvodapedagógus pedig a legfőbb minta, aki kiemelt azonosulást indukál a gyermekben.
- Sok múlik tehát azon, milyen **értékeket preferál** az óvodapedagógus, a gyermek környezete és azon belül elsősorban a család.
- Gyakran előfordulhatnak értékkonfliktusok a család és óvoda között. Ilyenkor az óvodapedagógusnak rendkívül **tapintatosan és kizárólag a gyermek érdekeit figyelembe véve** kell közelítenie a megoldás felé.
- A gyermek már megtanul, és magával hoz bizonyos értékeket a családból, melyeket az óvodában is tiszteletben kell tartani. Az **óvónő** mintegy átveszi, átvállalja a gyermek óvodai életében **az anya szerepét**. Az ő biztonságot és harmóniát sugárzó egyénisége feltétlenül hatni fog a gyermeki személyiség fejlődésére.
- Ezért gondoljuk azt, hogy a gyermek harmonikus fejlesztésének alapkövetelménye abból indul ki, hogy a gyermek-felnőtt kapcsolat alapja és mintája egész gyermekkoron át a **gyermek-szülő viszony**. Ebben a kapcsolatban kell az óvónőnek napközben mintegy helyettesítenie az anyát. A biztonságérzet egyik biztosítója a testi kapcsolat, az ölelés szorossága. Az óvodában még 6-7 éves korban is igénylik a gyermekek a gyakori simogatást, szeretgetést, ölelést.
- Programunk célkitűzésének megfelelően **önálló, környezetében bátran megnyilatkozó, kezdeményező, másokkal jól együttműködő gyermekeket szeretnénk nevelni**. Ehhez pedig nagy szabadsággal, önállósággal, egyéni ötletekkel rendelkező, kreatív óvodapedagógusok kellenek.
- Ebből következően elmondhatjuk, hogy az **óvodapedagógus személyisége minden egyéb külső feltételnél meghatározóbb** nevelőmunkánk sikeressége szempontjából.

3. Az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése a nevelőmunka során

- A hangsúly az aktív, **kétpólusú együttműködésen alapul**. Az aktív nevelés tevékenységközpontú, a tevékenységre alapozott nevelés. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a gyermeknek éppúgy lehet véleménye, elképzelése, ötlete, javaslata, mint a felnőttnek. Ezt komolyan kell venni és beépíteni a fejlesztési elképzelésünkbe. A gyermeket saját környezete, saját tapasztalatai, élményei befolyásolják. Ezekre az élményekre, tapasztalatokra szükséges ráépíteni, megtervezni a gyermeki tevékenységeket.
- A fejlesztés során abból kell kiindulni, ami a gyermeket körülveszi, foglalkoztatja és érdekli. Ezzel válik lehetővé a gyermek aktivitásának bekapcsolása a nevelés folyamatába.

- Önállóságra nevelni egy gyermeket akkor lehet, ha megvalósulhatnak az elképzelései.
- Hosszú távon kreatív, alkotó emberek nevelése csakis úgy képzelhető el, hogy nagy szabadságot adunk az öntevékenységeknek, az egyéni utak keresésének.
- A differenciált fejlesztésnek is ez a **szabad önálló nevelési szituáció** nyújt széles lehetőségeket.
- A gyermeki szabadság és önállóság addig szélesíthető, amíg a csoport, a közösség kialakított normái, keretei ezt lehetővé teszik.

4. Az óvodapedagógus és a dajka együttműködésének formái

- A **dajka** belső, tevékeny résztvevője a csoportban zajló eseményeknek. Segítője az óvodapedagógusnak.
- A programunk megvalósítása során a dajka munkája az óvodapedagóguséval összehangolt. A dajka egyike a gyermeket nevelő felnőtteknek, aki éppúgy, mint az óvodapedagógus, magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, öltözködésével hatást gyakorol a kisgyermekre.
- Ahhoz, hogy a nevelési folyamatban a dajka közvetlenül és tevékenyen részt vehessen, tudnia kell, milyen célok érdekében, hogyan kívánják az óvónők a gyermekcsoport fejlesztését megvalósítani.
- A **dajka is nevel**, ő is hat a gyermekcsoportra, tehát neki is tudnia kell, milyen rendszer, milyen elvek, milyen elképzelések alapján nevelünk. A sok tevékenység figyelemmel kísérése, ugyancsak megköveteli, hogy a dajka szorosabban együttműködjön a csoporttal.

5. Az óvoda környezetében élők hatásai a nevelőmunkára

- Az óvoda **környezetében élők** szintén hatást gyakorolnak az intézmény és az egyes csoportok nevelőmunkájának alakulására.
- A fenntartót képviselők, az óvoda környezetében működő iskola elvárásai, az intézmény környezetében élő emberek véleményt formálnak, **igényeket támasztanak**, direkt vagy indirekt módon befolyásolják tehát a helyi nevelőmunkát.
- Az óvodai nevelés sohasem lehet tartósan ellentétes az adott környezet elvárásaival, melynek célkitűzéseit a szolgáltatást igénybevevők érdekeinek, megalapozott elképzeléseinek és szükségleteinek megfelelően kell kialakítani.
- Az intézmény dolgozóinak figyelnie kell és érzékenyen reagálni ezekre a külső elvárásokra, véleményekre, javaslatokra. Különösen azért válik ez igen fontossá, mert a program bevalásának egyik legfontosabb mércéje a partnereink elvárásának való megfelelés.

V. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

1. A nevelés tervezése, időkeretei

- Nevelési célunk, feladataink alapján a ráhatások rendszerét a gyermekek adottságaihoz, aktuális fejlettségi szintjéhez, eltérő fejlődési üteméhez, igényéhez, szükségletéhez igazodva tervezzük meg.

- A kompetencia alapú programcsomagnál, mint eszközre épülő készség és képesség fejlesztést a törzs-és kiegészítő anyagot, a komplex fejlesztési tervet, fejlesztési tématervet tekintjük éves tervdokumentációnak.
- A fejlesztést általában hetes periódusra, témától függően, a komplexitás elvét követve konkretizáljuk. A csoportnaplóban megjelenítjük.
- A tervezés során számba vesszük az előzetesen átgondolt és megtervezett témaköreink, képességfejlesztő feladataink mellett, a gyermekek spontán ötleteit, tapasztalatait, élményeit, tevékenységeit beépítjük pedagógiai tevékenységünkbe.
- Tervezésnél a nevelés komplexitásából indulunk ki, így a párhuzamos és választható tevékenységek, tapasztalat-, ismeretszerzési lehetőségeknél a nevelő hatások tudatos irányultságát, személyiségfejlődésre gyakorolt hatását is elemezzük, úgy hogy a játék prioritását vesszük alapul.
- A minél többoldalú tapasztalatszerzést, az állandó tevékenykedtetést, cselekedtetést, a komplexitást, a kulcskompetenciákhoz kapcsolódó képességrendszerek fejlesztését helyezzük előtérbe az ismeretanyag közvetítése helyett.
- A gyermekek fejlődéséről feljegyzéseket készítünk, a fejlődés folyamatos nyomon követését a rögzítési, mérési eszközzel valósítjuk meg november és április hónapban.
- A főként megfigyeléses, de részben egyszerű mérésekre épülő metodika a gyermekek nagyon alapos megismerését, képességeinek pontos feltárását a fejlődés minden részletének és elemének számbavételét teszi lehetővé úgy, hogy teljes személyiségtérképet, fejlődési vonalmutatót ad.
- A gyermekek portfóliójában az anamnézis, a fejlődést nyomon követő anyag, egyéni fejlesztési tervek, család rajzok, kerülnek bele.
- Pedagógiai munkánkban csoport kereteken belül az egyénre szabott, differenciált fejlesztést helyezzük előtérbe, amelyet tervszerűen végzünk.
- Tekintettel arra, hogy két csoporttal működünk, részben vegyes életkori szervezésű, csoportokat alakítunk ki. A gyermekek fejlettségi szintjének figyelembevételével a tervezett tevékenység, tapasztalatszerzés, cselekvés tartalmától függően az óvodapedagógusok döntenek el, milyen foglalkoztatási formában valósítják meg elképzeléseiket, fejlesztési feladataikat.
- A nyugodt, derűs, kiszámítható, óvodai légkör szempontjából is meghatározó szerepe van annak, hogy hogyan alakítjuk ki a gyerekek óvodai életrendjét.
- Az életrend szervezeti kerete a napirend és a heti rend, amelynek kialakításakor a rugalmasság, folyamatosság elvét vesszük figyelembe.
- E két elv lehetőséget ad az elmélyült, szabad játékra, s hogy minden gyermek nyugodtan befejezhesse a megkezdett tevékenységet.
- A megfelelő időkereteket a gyermekek élettani szükségletei és tempója alapján határozzuk meg.
- Arra ösztönözzük a szülőket, hogy a család és az óvoda napirendje között ne legyen aránytalanul nagy az eltérés.
- Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van, hiszen az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel.

Napirend

- A pedagógus pedagógiai munkája arra irányul, hogy differenciáltan fejleszt, érvényesíti az egyéni bánásmód elvét, testi kontaktust alakít ki, védi a gyermekek személyes szféráját, nemi identitását, építi személyes kapcsolatait, s a gyerekek egymás közötti kapcsolatait, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a

gondozást végző dajkával, ezért a napirend kialakításánál ezt az időigényt is figyelembe vesszük.

- A napirenden belül a legtöbb időt a gyermekek legfontosabb tevékenysége, a játék kapja.
- A szabad levegőn való tartózkodás, a gyermekek gondozásával kapcsolatos teendők / étkezés, tisztálkodás, alvás/ ugyancsak beilleszthetők a játéktevékenység egész napos folyamatába.
- **Óvodánkban az étkezések az ebédlőben történnek egy kijelölt időintervallumban, de játékos formában, (gyülekező dal, vonatozás utazás) a játékok elpakolása nélkül illesztjük be napirendünkbe.**
- Reggel, különösen tavasszal és nyáron a szabad levegőn való tartózkodás természetes része a gyermekek napi életének, a hűvösebb idő beköszöntével is szükséges a szabad levegőn való mindennapi tartózkodás, csupán annak időtartamát csökkentjük.
- A napirenden belül rugalmasan figyelembe vehető az egyes tevékenységek időigénye.
- A napirend változtatható, módosítható.

Napirend általános időkeretei

Időintervallum	Tevékenység megnevezése
6 ⁰⁰ - 7 ⁰⁰	Összevont csoportban gyülekező, szabad játék, szabadon választott tevékenység.
7 ⁰⁰ -12 ³⁰	<u>Párhuzamos tevékenységek:</u> szabad játék, szabadon választott tevékenység, tízórai, óvónő által kezdeményezett vagy kötött komplex tevékenység, mindennapos testnevelés, mese-vers, levegőzés, gondozás, ebéd. <u>Kötelező testnevelés:</u> heti 1 alkalom Fejlesztő foglalkozások meghatározott időkeretben
12 ³⁰ – 16 ⁰⁰	Párhuzamos tevékenységek: gondozás, pihenés, uzsonna, szabad játék, szabadon választott tevékenység, óvónő által kezdeményezett tevékenység.
16 ⁰⁰ -17 ⁰⁰	Szabad játék, szabadon választott tevékenység, hazabocsájtás összevont csoportból. Hittan, gyermekfoci, néptánc, játékos angol foglalkozás, heti 1-1 alkalommal.

Heti rend

- Az óvodapedagógusok módszertani szabadságát figyelembe véve, az óvodai tevékenységek kötött, illetve kötetlen formában történő szervezését az óvónők a csoportjukat figyelembe véve maguk határozzák meg.
- A heti tervet mindig az előző hét eredményeire építve tervezi meg a két óvodapedagógus együttesen.
- A tervezett, tudatos ismeretszerzés október hónaptól kezdődik meg. Szeptember hónap az óvodába való visszaszokás, az ismétlések, a nyári élmények felidézésével zajlik.

- A heti rend kialakításában konkrét naphoz csak a testnevelés foglalkozás köthető, a tornaterem beosztás miatt. A többi tevékenység idejét és rendjét a csoportokban dolgozó óvodapedagógusok úgy tervezik és valósítják meg, hogy az minél inkább szolgálja a gyerekek személyiségfejlődését, előtérbe helyezve a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységeket.
- Ez tudatosságot feltételez. Lehetőséget ad a módszertani szabadság érvényesítése mellett a gyermeki igények, szükségletek, kezdeményezések maximális figyelembe vételére, a cselekvéses nevelés kiteljesítésére, differenciált és egyéni bánásmódot megvalósító, a fejlődés folyamatos nyomon követésén alapuló fejlesztésre.
- Óvodai közösséget érintő programjaink, a projekt napok és hetek és egyéb rendezvények lebonyolítása igényel külön figyelmet, szervezést.
- Az óvodapedagógusok feladata, hogy kötetlen és direkt irányítású tevékenységi formákat hassa át a játékoság, az élményt nyújtó, felszabadult cselekvés, tapasztalatszerzés

2. Az óvoda hagyományos ünnepei, egyéb rendezvényei

Az óvodai ünnepek kulcsfontosságúak maradnak továbbra is nevelőmunkánkban, mert kiemelt lehetőséget kínálnak a nevelésnek és a legszélesebb tevékenységi formáknak.

- **Mikulás ünnep** gyermeki örömnappal és komoly hagyományai vannak. A Mikulás napi ünnepségnek van egy külön célja, hiszen a gyermeket megszólítja a Mikulás bácsi, reagál a gyermek viselkedésére, figyelmezteti, vagy dicséri annak megfelelően, ahogy a további fejlődés szempontjából a felnőttek szükségesnek látják. Csoporton belül ünnepeljük, ahová nyílt délelőtti formájában bejöhetnek a szülők és együtt játszhatnak gyermekeikkel a Mikulás által hozott és a meglévő játékokkal.
- **Karácsony:** Zárt körben, csoporton belül, családi formában, feldíszített fenyővel, ajándékokkal, ünnepi készülődés előzi meg (mint otthon). Bensőséges, az érzelmekre ható ünnep. Dalokkal, versekkel, vizuális tevékenységekkel hangolódunk rá az ünnepre nyílt délelőtti keretében a csoportokban. Mézeskalácsot sütünk mindkét csoportban. A nagyobb gyermekek, szülők és az óvoda dolgozói az ünnep előtt közösen karácsonyi díszeket készítenek.
- **Farsang:** A gyermekek jelmezbe öltözve búcsúztatják el a telet, vidám, tréfás, mozgásos mondókákkal, énekekkel. A szülők aktív részesei lehetnek a farsangi délelőtti vidám vetélkedőknek, mulatságnak.
- **Húsvét** a tájházban az Ezüstkori nyugdíjas klub tagjaival. Állatsimogató, tojáskeresés, kemencében pogácsasütés, közös dalos játékok.
- **Anyák napja:** A gyermekek egyénileg édesanyjuknak mondják el az anyák napi versikét egy szál virág, és maguk készített ajándék kíséretében.
- **Gyermeknap,** családi nap, környezetvédelmi nap. Az óvoda valamennyi gyermekének közös ünnepe. Nemcsak a gyermekek tevékenységére ad rengeteg lehetőséget, hanem a szülőkkel való együttműködésnek is remek helyszíne (kézműves tevékenységek, sportverseny, kerékpáros ügyességi verseny, rendőrségi bemutató), újrahasznosított anyagokból kiállítás szervezése.
Ezen a napon a leendő óvodásokat is várjuk szüleikkel együtt az óvodába.
- **Nagycsoportos gyermekek búcsúzása az óvodától a szülők részvételével.**

Az óvoda egyéb közös rendezvényei, tevékenységei

- **Idősek köszöntése:** Óvodánk programjait segítő idősek köszöntése az óvodában.
- **Ősz családi nap, Mihály napi vásáros:** Péntek délután, közös népi játékok, körjátékok és versenyek az egész család részvételével.
- **Tök jó nap október hónapban csuhé és termésbábok készítése, tökfFaragó verseny.** Az elkészült töklámpások kihelyezése az óvoda kerítésére. Közös program szülőkkel, nagyszülőkkel.

Nemzeti ünnepeink

- A nemzeti ünnepek óvodánkban a megemlékezés kategóriájába tartoznak. Projektekkel valósítjuk meg. Megismertetjük a gyerekekkel a szimbólumokat, jelképeket. (Himnusz, Szent korona, Magyarország címere, nemzeti zászló) Mesékkel, mondákkal, táncokkal, versekkel, kézműves tevékenységekkel színesítjük a projekteket.

Magyar Kultúra Napja

Népi hagyományok ápolása: Szüretelés, Márton nap, Luca nap

Jeles zöld napok:

- Állatok világnapja, Víz világnapja, Föld világnapja, Madarak és fák napja, Környezetvédelmi világnap. Projektekkel valósulnak meg.

Maci és Vuk nap a csoportok nyílt nap keretében emlékeznek meg névadó állatkaikról.

Közös megemlékezés a gyermekek név- illetve születésnapjáról:

- A klasszikus formák mellett igyekszünk több teret adni a szabad, laza együtt éneklésnek, verselésnek, együttes játéknak. Minden csoportban más-más hagyományai vannak. Rövid, bensőséges, kellemes percekről van szó csupán, melynek hatása hosszú időn át megmarad. Vigyázunk arra, hogy az ünneplés ne váljék rutinná.

A fejlesztés tartalma:

- **A külsőségek az ünnepi hangulat megéreztetése** már elegendő ahhoz, hogy később a konkrét jelentését és üzenetét is megértsék ezeknek az ünnepeknek a gyermekek. A közös séta, a színek, formák és hangulatok által közvetített mélyebb tartalom is megérintheti a gyermekeket.
- Nem magyarázunk, érezzék, és ne mindenáron értsék a gyermekek, miről van szó. Érezzék jól magukat, legyenek kellemes benyomásaik.
- Az ünneplés lényege sokszor nem is maga az ünnep, hanem az a sok-sok előkészület, ami rengeteg tevékenységre, ötletek kidolgozására, önálló elképzelések megvalósítására ad lehetőséget.
- Az **előkészület** a csoporton belüli közösségi érzések alakítására igen kitűnő alkalmakat teremt és természetesen tág teret nyújt a gyermekek közötti együttműködésnek: a kooperációnak és a kommunikációnak a gyakorlásához. Ennél komolyabb **közösségalkotó tevékenységet** keresve sem tudnánk találni. Az ünnepi készülődésbe a szülőket is bevonjuk.

- Az esztétikus és alkalomhoz illő teremdíszítés ugyancsak lehetőség arra, hogy együtt örüljünk annak, amit létrehoztunk. Nem másról van itt szó, mint az **értékteremtés** folyamatáról és a gyermekcsoport által létrehozott érték, alkotás, ötletmegvalósulás közös örömről.
- Az ünnepek megszervezésében, kialakításában, levezetésében maximális önállósága és meghatározó szerepe van az óvodapedagógusnak. A műsor összeállítása a csoport napi életét tükrözi, a gyermekek kedvenc dalait, mondókáit tartalmazza. A szereplést közös játéknak fogjuk fel, és ha lehet valamilyen szinten, aktivizáljuk a szülőket is.
- Mindig ügyelünk az előzményekre, gondosan tervezzük meg az ünnephez vezető utat, azokat a tevékenységeket, melyek az ünnepi előkészületeket jelentik.
- Figyelünk arra, hogy a tevékenységek során a lehető legtermészetesebb értelemben együtt döntsünk a gyermekekkel arról, mit fogunk csinálni, és a döntést követően együtt hajtsuk végre a közösen elhatározott feladatokat.
- Az ünnep szépsége, mássága, külsőségei csak akkor érvényesülnek, ha az ünnep ritka, kiemelkedő alkalom marad.

3. A gyermekek gondozása

- A **gondozás az óvodai nevelőmunkát megalapozó tevékenység**, melynek feladatai részben átalakultak, részben pedig felerősödtek a társadalmi folyamatok hatására. Ma olyan jelenségekkel is gyakran találkozunk, ami nem volt jellemző néhány évvel ezelőtt. Sajnos előfordul a gondozatlan, nem megfelelően öltöztetett vagy étkeztetett gyermek.
- A zavartalan fejlődéshez, az egészség fenntartásához a gyermekek fokozott gondozása elengedhetetlen követelmény.
- A gondozási feladatok végzése az óvodában dolgozó valamennyi felnőtt feladata, ami az óvodapedagógust nem mentesíti a tényleges teendőtől, csupán arról van szó, hogy neki kell koordinálnia, megterveznie, átgondolnia a többiek munkáját is.
- Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.
- Az óvodai környezet esztétikus, harmonikus és célszerű kialakítása, a veszélyforrások minimálisra csökkentése, az óvodai napirend helyes kialakítása a gondozási feladatok végzését könnyíti meg.
- Az óvodába kerülő gyermek számára a környezetváltozás, az idegen emberek, új életfeltételek, a megszokott környezettől való elszakadás nagyon komoly nehézséget jelent. Ezek a bekövetkező változások az első időszakban a gyermek pszichés és testi állapotában átmeneti zavarokat okozhatnak. A gondozás, a gyermekkel való törődés az első kapocs, ami közel viszi a felnőttet a kicsihez, ami lehetővé teszi az átmeneti problémák kezelését.
- Az óvodának a gondozás olyan klasszikus feladata, amit nem adhat fel, amit nem hanyagolhat el, amit nem helyettesíthet mással. Szerintünk addig egyáltalán nem fejleszhető a gyermek, amíg nincs biztonságérzete, komfortérzete, amíg valamennyi testi szükséglete nincs kielégítve.
- Ebből következően az óvodai csoportban leginkább azt kell biztosítani, hogy a gyermekek kellemes, jó légkörben, várakozás és sorakoztatás nélkül, szükségleteiknek megfelelően végezhesék a tisztálkodással, a WC használatával, az öltözködéssel, az étkezéssel kapcsolatos teendőiket.

- A hátrányos helyzetű gyermekek esetében a gondozási teendők növekedésével számolhatunk. Az a cél, hogy megtanulja önállóan ellátni magát a gyermek. Ehhez nyújtanak segítséget a felnőttek.
- Fontos ezen a területen is a családdal való szoros együttműködés, egymás tájékoztatása és a rendszeresség mindkét fél részéről a gondozáshoz kapcsolódó szokások kialakítása érdekében.
- Az egyéni bánásmód, az egyes gyermekek sajátos igényeinek figyelembevétele a gondozás esetében is érvényesül.

VI. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

„A nevelés nem csak elveken és okos taktikán múlik, mert elsősorban a lényünkkel nevelünk. A nevelés: titkos metakommunikáció. Ami jó benned és tiszta, és ami rossz és koszos, továbbadod. A gyerek remegi félelmeidet, aggódja az aggodalmait – de éli a nyugalmadat és derűdet is – ha valódi.”
(Müller Péter)

A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében

A gyermek személyisége és a tevékenysége kölcsönösen egymásra hatva fejlődnek. A gyermektevékenykedő lény. Személyisége komplex tevékenységek által fejleszthető a leghatékonyabban. A gyermeki tevékenység fogalma összefoglalható az alábbiakban:

- Valamilyen belső szükséglet kielégítésének vagy külső követelmény teljesítésének eszköze;
- Képesség felhasználás, képességfejlesztés eszköze;
- A közösségben és a közösségért való megnyilvánulás eszköze.

A nevelő hatás belső (a tevékenység tartalmából eredő) feltételei:

- Az egyén számára érdekes, a csoport számára fontos, hasznos tevékenység legyen (aminek hasznosságát egyre szélesebb közösség ítélheti meg).
- A célkitűző és a célmegvalósító tevékenység egysége érvényesüljön.
- A tevékenység és az eredmény kölcsönös feltételezettsége biztosítva legyen (csak a végigvitt, befejezett tevékenységnek van élményereje).
- A 3-7 éves korú gyermeket tevékenységi vágy jellemzi. Bármilyen mozgás, cselekvés változás felkelti a gyermek figyelmét, és utánzásra ösztönzi. A megismerési vágy a kíváncsiság életkori sajátossága az óvodáskorú gyermeknek.
- A gyermek tevékenysége gyakran változik; minél kisebb a gyermek, annál gyakrabban változtatja tevékenységi formáit. Ennek következtében egy adott tevékenység általában rövid ideig tart és nincs mindig összhangban a kitűzött céllal.
- Az óvodapedagógusaink tudják, hogy az életkor és az egyéni adottság nagymértékben meghatározzák a gyermeki tevékenység minőségét és mennyiségét, tehát ezt figyelembe véve segíthetik elő a tevékenységek minél szélesebb kibontakoztatását a csoportban.

- A 3-7 éves korú gyermek életmegnyilvánulásában nem különülnek el élesen a különböző tevékenységek. A gyermek számára a játék lehet munka is és fordítva. A közösségért végzett feladat lehet játék, esetleg a szabadidő kellemes eltöltése. Lehetőség nyílna olyan tevékenységre, amelyre a szociális háttér esetleg nem ad módot (színház, könyvtár).

A nevelő hatás pedagógiai feltételei:

- A tevékenység pedagógiai előkészítése (ráhangolás, tudatosítás stb.) közös feladata az óvodapedagógusnak, dajkának és az egész óvodai környezetnek.
- A tevékenység pedagógiai megszervezése az óvoda dolgozói részéről nagy tapintatot igényel (semmit se végezzünk el a gyerekek helyett, de mindenben segítsünk, amikor arra szükségük van a gyerekeknek).
- A tevékenység pedagógiai értékelése ugyancsak alapvető feladata az óvodapedagógusnak. A siker, sikertelenség okai, a jól vagy rosszul megválasztott tevékenységi mód, az együttműködés megléte vagy hiánya stb. lehet az értékelés kiinduló alapja.

Az óvodapedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében:

- Minél változatosabb többfajta tevékenység egy időben történő gyakorlásához a megfelelő feltételek (idő, hely, eszközök, ötletek) biztosítása.
- Az IKT eszközök (CD lejátszó, számítógép, fényképezőgép, esetenként projektor) használatának beillesztése a tevékenységekbe.
- A tevékenységek megszervezésében támaszkodjon a gyermekek tapasztalataira, a gyermekek aktuális élményvilágára.
- Élmények nyújtásával segítse elő a minél sokrétűbb és minél komplexebb tevékenységformák kialakulását az óvodai csoportban.
- A tevékenységek kiválasztásánál mindig tartsa szem előtt a gyermekek eltérő képességeit, fejlődésük eltérő ütemét, életkori sajátosságait, esetleges korlátaikat. A hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű, vagy tehetséges gyermekek esetében találja meg a segítségnyújtás helyes mértékét.
- **A gyermek személyiségének kibontakoztatása személyre szabott pozitív egyéni fejlesztő értékeléssel.**

A képességek szerepe a nevelési cél elérésében

- Programunk olyan képességek kifejlesztését jelenti, amelyek a társadalomban létező, elképzelhető pozitív tevékenységek gyakorlásához szükségesek.
- A gyermeki tevékenység valamilyen belső szükséglet kielégítését, külső követelmény teljesítését szolgáló eszköz, melyet a gyermek képességeinek segítségével valósít meg, ezáltal úgymond használatban fejlődnek a képességek.
- A képességek fejlesztése áll a kompetencia alapú programcsomagnál is a középpontban és nem az ismeretek közvetítése, ami gyermeki tevékenység fenti logikájának alkalmazás-gyakorlás, lehetőség-fejlődés, terminusát követi.
- A képességfajták szerinti képesség fejlesztés indukálja a programcsomag célszerű, eredményes, életkorhoz és egyéni fejlettségi szinthez, különböző szükségletekhez igazított eredményes megvalósítását, és a fejlődés folyamatos nyomon követése alapján megvalósuló fejlesztést. Ennek értelmében a kiemelt

képességek figyelembe vételével kell megszervezni a fejlesztési téma és projekt terveket.

Szociális képességek

- Kritikai gondolkodás, tervszerű, motivált munkavégzés, akaraterő, kitartás, kreativitás, problémamegoldó gondolkodás, konfliktuskezelés, szabálytartás, empátia, tolerancia, nyitottság, együttműködő-készség, szervezőkészség, önállóság, önismeret, önbizalom, metakommunikáció, az egyes társas helyzetekben való adekvát viselkedés, kommunikáció.

Értelmi képességek

- Pontos, differenciált vizuális észlelés, hallott – auditív információk pontos észlelése, megkülönböztetése, látott-hallott információk összekapcsolásának képessége, rövid idejű vizuális-verbális memória, szándékos figyelem, környezettudatos magatartás.
- Mindezt alkotótevékenységek által, kreativitás fejlesztésével, művészetekhez való pozitív viszony alakításával, az emberek közötti együttműködéssel kapcsolatos ismeretek, képességek, attitűdök fejlesztésével, információ-, problémakezeléssel, önismeret fejlesztéssel, döntési képesség megalapozásával, gondolkodásfejlesztéssel.

Verbális képességek

- Szóbeli kommunikáció, beszédbátorság (beszélgető kör), belső képkészítés (mesehallgatás), mozgáskoordináció fejlesztése, helyes beszédtechnika, beszédlegzés, artikuláció, beszédtempó, hangsúly, hanglejtés beszédpercepciók képesség, gondolkodás. Magabiztos, tudatos, kreatív önkifejezés, választékos, nyelviileg gazdag, kulturált stílus.
- A kommunikációs igény motiválása, a kommunikáció segítése, a beszédfejlődés hátrányainak, valamint a kognitív funkciók sérülésének kompenzálása, szókincs bővítés, a kifejezőképesség komplex fejlesztése (a verbális és nonverbális kommunikáció eszközeinek és kódjainak, a különböző információhordozók üzeneteinek megértése, feldolgozása).

Testi képességek

- Összerendezett, koordinált mozgás, nagymozgás, finommotorika fejlesztése.

Az óvodapedagógus feladatai a képességek fejlesztésében:

- Folyamatosan biztosítsa a gyermekek számára a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségét.
- Folyamatos megfigyelés útján alkosson tiszta képet a gyermek meglévő képességeiről. Ennek birtokában végezzen további fejlesztést.
- A kiemelkedő képességű, vagy részképesség fejlődésben elmaradt gyermekekre, egyéni szabott fejlesztési terv alapján gyakoroljon hatást.
- Minden gyermek képességét önmagához, a saját lehetőségéhez – viszonyítva igyekezzen fejleszteni.
- A gyermek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenység biztosítása.
- A gyermek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának feladattudatának fejlesztése.

- A jobb, gyorsabb megismeréshez, fejlesztéshez alkalmazzon mérési – értékelési eljárásokat.
- Szükség esetén minél előbb megfelelő szakembertől segítség szakvélemény kérése.

A tudatos fejlesztés feltételei

- A 3-7 éves korú gyermek fejlesztése a nevelési céloknak megfelelően a nevelési folyamatban valósul meg.
- A nevelési folyamat a környezettel való állandó és szoros kapcsolatban zajlik. A nevelési folyamatban a gyermek spontán fejlődése, érése és a nevelési céloknak megfelelő tudatos fejlesztése egymást kiegészítve érvényesülnek.
- A tudatos fejlesztés az óvodapedagógus által irányított, befolyásolt, de nem kizárólagosan tőle függő folyamat. A környezet, a helyi lehetőségek, a gyermekcsoport életkora, összetétele, a gyermek képességei, egyéni fejlettsége, a szülők igényei mind befolyással vannak a fejlesztés tartalmára. Az objektív (külső) feltételek, mint az óvoda épülete, berendezései, az óvoda udvara a gyermeket körülvevő környezet adottak.
- Az óvónői önállóság kérdéskörébe tartozik, hogy a meglévő adottságokon belül milyen bútorzattal és hogyan alakítják ki az óvoda belső tereit és csoportszobáit. Az objektív feltételek azonban minden óvodában a lehetőségekhez mérten javíthatók.
- **Az óvodai nevelés egymásra épülő, egymással összefüggő komplex tevékenységek rendszerében fejti ki hatását. Ahhoz azonban, hogy a tevékenységek lehetőségét biztosítani tudjuk, a nevelés során át kell gondolnunk a nevelés feltételrendszerét.**

A játék

„A gyermekek akkor a legkomolyabbak, amikor játszanak. Olyankor tanulják, hogy mi is az élet. „ (Michel Butor)

- Nincs olyan élménye a gyermeknek, amely ne válhatna játékká. A gyermekek tapasztalataikat, élményeiket, ismereteiket játsszák el. A játékban minden lehetséges. Motivuma az öröm, a bánat, a kaland feszültsége, a kommunikáció igénye, az erő próbálgatása, az önkifejezés vágya.
- A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A kisgyerek a külvilágból és saját belső világából származó benyomásait játékba tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, kreativitásukat fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé
- A kisgyermek első valódi játszótársa a családban és az óvodában is a felnőtt (a szülő és az óvodapedagógus). Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítőt, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyerekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.
- A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, játékszerekre van szükség.
- Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportléghőkört, helyet, időt, eszközt, és élményszerzési lehetőséget biztosítson a különböző játékformákhoz, mint

pl. a mozgásos játékokhoz, a gyakorló játékokhoz, a szerepjátékokhoz, a konstruáló játékokhoz, szabályjátékokhoz, barkácsoláshoz, dramatikus játékokhoz, bábozáshoz.

- A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.
- A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában is meg kell mutatkozni.

A játék feltételei

- **Játékidő:** A szabad játék az egész nap folyamatát végig kíséri, ezért fontos, hogy ne zavarja meg semmi, ezt szolgálja a rugalmas napirend, s az a törekvésünk, hogy játékidőben teremtünk olyan játékos helyzeteket, amelyekbe a kezdeményezett tevékenységek beleillenek.
- **Megfelelő hely:** Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek szabadon, otthonosan mozoghassanak játék közben és kreativitásukat felhasználva saját játszóhelyet hozhassanak létre maguknak, ha azt a játék megkívánja.
- Az óvoda udvarán is meg kell teremteni a különböző életkorú és érdeklődésű gyermekek számára a megfelelő helyet a játékra, játékokra, változatos tevékenységekre.
- **Játékeszközök:** A játékeszközöket a gyermekek számára jól hozzáférhető helyen tároljuk. A gyermekek szabadon választhatják meg, hogy melyik játékszerrel kívánnak játszani és kit választanak társul. A játékok elrakását rugalmasan kezeljük, azokat a játékszerkeket, melyek közvetlenül nem akadályoznak a más jellegű tevékenységeket, nem fontos mindig elrakni, illetve a különböző építményeket igyekszünk hosszabb ideig megőrizni, szülőknél is megmutatni. A játék eszközöknél a széles repertoárra, variálhatóságra, esztétikusságra, tisztántarthatóságra helyezük a hangsúlyt, ami lehetőséget biztosít a jelképes megjelenítésre, mindenből lehet minden elv érvényesítésére.
- **Nyugodt légkör:** A kiegyensúlyozott játékhoz nyugodt légkörre van szükség, melynek biztosítása az óvónő feladata. Óvodába lépéstől olyan barátságos, nyitott légkört biztosítunk a gyermekek számára, melyben elmélyülten és bátran mernek játékot kezdeményezni. Az óvónőknek mindig segítségre készen kell figyelnie a gyermekek játékát, hogy ha a gyermek problémával találja magát szemben, érezze az óvónő jelenlétét, segítségkérés lehetőségét.
- **Az élménynyújtás és tapasztalatszerzés biztosítása:** A játék témáját és tartalmát a környezetből szerzett benyomások, tapasztalatok adják. Az óvónők feladata, hogy maximálisan, kreativitásuk és tájékozottságuk alapján mindezt biztosítsák.
- **Élmények:** Ahhoz, hogy a tapasztalatból élmény legyen, szükséges, hogy az a gyermeket érzelmileg ragadja meg. Igyekszünk számtalan lehetőséget biztosítani a közös élményszerzésre sétákkal, adott helyek felkeresésével, élmények meghallgatásával, különböző programokra történő ellátogatással.

Játékfajták

- **Gyakorló játék** – érzékszervek, finommotorika.

A játék lényegét a mozgással történő, manipulálás adja. Leginkább kisebb, éppen óvodába kerülő gyermekek kedvelt tevékenysége, miközben megfigyelik a körülöttük

zajló eseményeket is, de idősebb gyerekek is játszanak időnként gyakorlójátékot, hangulatuktól, belső késztetésüktől függően.

- **Konstruáló játék** – térpercepció, érzékszervek, kreativitás, finommotorika

A gyerekek kockákból és más játékszerekből, különböző alkatrészekből, anyagokból építményeket, játékszereket, különféle tárgyakat hoznak létre. A játéknak ebben a formájában képesek a gyerekek a legkorábban az együttjátszásra, együttműködésre. Vegyes életkori szervezésű csoportjainkban megfigyelhető, hogy a különböző korosztályú és az eltérő fejlettségű gyerekek alkotásai közös egésszé alakulhatnak, alakulnak. Ez a fajta közös alkotás jó hatással van a kisebbek, és az eltérő fejlettségi szintű gyermekek kreativitására

- **Szerepjáték** - érzelmi intelligencia, probléma és helyzetfelismerés, magatartás – viselkedés, anyanyelvi nevelés, szocializáció, modellálás, kreativitás, élethelyzet – élethelyzet – életvezetés. A szerepjáték nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőségeket nyújtó játékfajta, amely a gyakorló játék keretei között bontakozik ki és az óvodás kor vége felé válik teljessé. A gyerekek szerepjátéka, tapasztalataikat, ismereteiket, elképzeléseiket és az ezekhez fűződő érzelmeiket tükrözi. A szerepjáték egymás mellett játszással kezdődik, de ekkor még csak az eszközökön osztoznak, nem együtt tevékenykednek. Ám, ha ugyanott idősebbek is játszanak, akkor éppen az élethű szerepvállalás miatt elkezdik bevonni kisebb társaikat. Ők eleinte alárendelt szerepet játszanak, de fejlettségüktől függően egy idő múlva akár az irányítást is átvehetik, vagy önállóan valósítják meg szerep vágyaikat.
- **Szabályjáték** – mozgás, értelmi képességek fejlesztése, szabálytudat – szocializáció, testséma, szabálytudat, fegyelem – önfegyelem. Jellemzője, hogy pontos, meghatározott szabályok szerint zajlik. A szabályok határozzák meg a játék megkezdésének módját, menetét, befejezését, egy-egy szakaszának lezárását. Minden korosztály képes valamilyen szintű szabályjáték elsajátítására, különböző társasjátékokra, kártyajátékokra, másrészt a mozgásos szabályjátékokra. Ennek során megfigyelhető a gyerekek rugalmassága, empátiás készsége, ahogyan együtt játszanak a különböző korosztályok. A nagyok igyekeznek leegyszerűsíteni a szabályokat, elnézőek fiatalabb társaikkal.
- **Dramatizálás és a bábozás** – önmegvalósítás, értelmi erők, kreativitás, anyanyelvi nevelés

Dramatizáláskor a gyermek saját- vagy irodalmi élményeit játssza el, kötetlen módon. Ezek az élmények érzelmileg ragadják meg a gyermeket, fejlődik emlékezetük, kreativitásuk, szervezőkészségük, alkalmazkodó-képességük, önértékelésük és önismeretük, verbális készségük.

Bábozás: Az óvónők kedvet ébresztenek a bábjáték iránt, utánzásra készítve a gyerekeket, akik lehetőséget kapnak arra, hogy irodalmi, zenei élményeiket, kitalált történeteiket eljátszhassák, felesleges kötöttségek nélkül, oldott légkörben.

Játszhatnak a paraván mögött, vagy nélküle is. A gyermekek szereplési vágyukat fejleszthetik olyan alkotó tevékenységgé, amelynek során örömet szereznek önmaguknak, társaiknak, kisebbeknek vagy a szülőknek.

Játékba integrált, cselekvő tanulás

Cél

- Természetes játék-, és élethelyzetben a gyermekek érdeklődésének középpontjában álló, vagy a kezdeményezett témákhoz kapcsolódó komplex, cselekvő, projektrendszerű, kompetencia alapú ismeretszerzés és bővítés megszervezése. Olyan irányultsággal, ami képességek fejlesztését, tapasztalataiknak bővítését, rendezését, a tanuláshoz való pozitív viszonyt, a gyermeki személyiségek önmegvalósítását segíti elő.
- Az egyéni és mikro csoportos, tervszerű vagy spontán jellegű játékos cselekvő tanulást párhuzamos tevékenységként a játékba úgy integrálni, hogy a gyermekek egyéni, aktuális fejlettségi szintjének, érdeklődésének és motiváltságának megfelelően mindenki megtalálja a számára legvonzóbb, legérdekesebb, teljesíthető és sikerességet biztosító tapasztalatszerzési lehetőséget, megoldandó feladatot.
- Olyan cselekvéses, felfedezésre ösztönző helyzet teremtése, amiben a gyermekek önmaguk szerezhetik meg a tudást kooperatív, egyéni vagy éppen az egész csoport bevonását feltételező formában.
- Az ismeret-, tapasztalatszerzést, cselekvést, és tevékenységet feltételező, irányított témafeldolgozásokat úgy szervezzük meg, hogy figyelembe vesszük a gyermekek eltérő
  - érdeklődését, kíváncsiságát, motivációját, felfedezési vágyát;
  - kezdeményező készségét, aktivitását, kreativitását, cselekvési hajlandóságát;
  - hozott és meglévő ismereteit, tapasztalatait;
  - jártasságát, képesség és készség szintjét;
  - kommunikációs, metakommunikációs és egyéb módú kifejezésének fejlettségét, használati készségét;
  - egyéni és speciális szükségleteit, igényeit, aktuális hangulatát, lelki és testi állapotát.

Feladat:

- A kognitív kompetenciák, kiemelten az értelmi erők, képességek fejlesztése /érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás/ gyermekhez igazodó optimális fejlesztése.
- A gyermekek megismerési vágyának, kíváncsiságának, érdeklődésének kielégítése, sokszínű, párhuzamos tevékenységi, cselekvési és tapasztalatszerzési lehetőség biztosításával.
- A gyermekek önállóságának, kitartásának, feladattudatának, feladattartásának, önismeretének, énképének fejlesztése.
- Az ismeretszerzéshez, ismeretbővítéshez, felfedezéshez, tapasztalatszerzéshez, feladathelyzet megoldásához és kivitelezéséhez szükséges cselekvési helyzetekhez való – iskolai tanuláshoz is szükséges – pozitív viszonyulás megalapozása.
- Prevenció-, kompenzáció-, tehetséggondozás megvalósítása, az esélyegyenlőtlenség mérséklése az egyenlő hozzáférés biztosítása úgy, hogy az egyéni és speciális adottságokhoz rendeltén differenciáljuk a nehézségi fokot, tartalmat, megvalósítási módot, idő ráfordítást, közvetítési módot.
- Óvodáskorban a játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik. Ezért pedagógiai munkánkban a tanulás tág értelmezését érvényesítjük, vagyis azt valljuk, hogy a nevelési folyamat egésze, minden mozzanata alkalmas a gyermeki tanulásra spontán, vagy irányított, szabad vagy/és kezdeményezett játékkal.

- A játék, mint alapvető tevékenység – a tanulás egyik legfontosabb színtere, hiszen ezen belül a motoros, a szociális, személyes, kognitív és verbális ismeret és tapasztalatszerzés, képességstruktúrák fejlődése legkomplexebb formában jelenik meg.
- A kisgyermek az őt körülvevő világot komplex módon érzékeli, észleli és éli meg; ezért komplex témafeldolgozással, és a kompetencia alapú programcsomag kínálta eszközrendszerrel kívánjuk közvetíteni a megismerhető, befogadható ismereteket, tapasztalatokat.
- A programcsomag minden nevelési területre kiterjedő, úgynevezett törzs- és kiegészítő anyagból áll.
- A kiegészítő anyag: A világ megismerésének elérhetősége, Környezeti szabályjáték gyűjtemény, Bábjátékok, Zenevarázs – új utak az óvodai zenei nevelés terén
- Kiegészítő Segédlet, melynek tartalmát a dramatikus elemeket tartalmazó játékok, a mozgásos játékok, a pedagógiai játékgyűjtemény és a példatár adják.
- A Komplex fejlesztési tervek felosztása az ősmagyarok és a magyar kultúra jelképrendszerét követi:
Levegő: július, augusztus, szeptember
Tűz: október, november, december
Víz: január, február, március
Föld: április, május, június
- A négy Komplex fejlesztési terv három Fejlesztési tématerv köré csoportosul.
Család, élő és élettelen világ, közösségi nevelés.

Kiemelt attitűdünk:

A sikerélményt helyezzük előtérbe: önbizalmat, bátorságot, kezdeményzőkészséget erősíti.

Az esetleges sikertelenség kezelésére is ráneveljük óvodásainkat, "próbálkozz újra, máshogy, később, de soha ne add fel".

Verselés, mesélés

Helye a nevelés folyamatában:

- A vers – mese a fejlődő személyiség formálásának leghatásosabb eszköze és része az óvodai élet mindennapjait átfogó anyanyelvi nevelésnek is.
- A gyermekek számára mondott mese és vers nem egyszerűen csak szórakozási eszköz, hanem a tudat formálásának is jelentős tényezője, mely visszaigazolja szorongásait, egyben megoldást és feloldást kínál.
- Az érzelmi biztonság megadásának fontos eszközei a játékos mozgásokkal összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek.
- A mese, amely helyet kap a gyermek egész napi életében, érzelmi síkon befolyásolja a gyermeket a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyiról, a lehetséges és a megfelelő viselkedésformákról.
- A mese az értelmi, érzelmi, esztétikai és etikai fejlődésnek és fejlesztésnek egyik legfőbb támasza a gyermek személyiségfejlődésében. Oldja a szorongást, indulatokat

feldolgozására, belső képteremtésre tanít. Csak abból a gyermekből lesz jó beszélő és jó olvasó, aki képes intenzív belső fantáziakép megjelenítésére.

- A mesélés módja, azaz a foglalkozás formája az óvodapedagógus döntésétől és az adott helyzettől függ.
- A mesélés, verselés gyakran más komplex foglalkozások részeként jelenik meg. Ez is felfogható a mindennapi mese-versként. Nincs kötött helye a mindennapi mesélésnek. Az naponta többször is, bármely napszakban történhet a gyermekek igényei és az adódó szituációk függvényében. A különböző eszközök, anyagok, barkácsolási lehetőségek biztosításával az irodalmi élmények feldolgozását segítjük elő.
- Az óvodában a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népmeséknek, népi hagyományokat felelevenítő mondókáknak, rigmusoknak, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemeinek, meséinek, a klasszikus és kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Célja:

- A gyermekek érzelmi, erkölcsi, értelmi, és anyanyelvi nevelésének elősegítése irodalmi élménynyújtással.
- Az önkifejezés lehetőségének bővítése a gyermekek saját vers- és mesealkotásával, mozgással és/ vagy ábrázolással egybekötve.
- A lehetőleg magyar, igényesen megválasztott irodalmi művek felhasználásával hozzájárulni a gyermekek világméretű alakulásához, a nemzeti kultúra alapjainak megismeréséhez és megismertetni a különböző kultúrák mesevilágát.
- Megalapozni a könyvhöz, az irodalomhoz fűződő pozitív érzelmi viszonyt.

Feladata:

- Fejlesztani a gyermekek beszédképességét, szókincsét, elemi alapképességeit.
- Felkelteni és elmélyíteni a gyermekek irodalom iránti érdeklődését, mese és vers szeretetét.
- Szélesíteni a gyermekek látókörét, fejleszteni emlékezetüket, képzeletüket.
- Irodalmi, érzéki-érzelmi, esztétikai élménynyújtás.
- Feltárni a gyermekek előtt a külső világ és az emberi belső világ érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat.
- Feloldást és megoldás kínálni, visszaigazolt szorongásaira.
- Ráébreszteni a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra.
- Humorérzék fejlesztése.
- Ösztönözni a gyermekeket a saját vers – mese kitalálására, megjelenítéssel.
- Érzelmi biztonság megélésével a belső képalkotás, gyermeki élményfeldolgozás megalapozása.

Az óvodapedagógus feladata

- Előadásmódja – legyen beleérző, szuggesztív, követésre méltó.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megteremtése, az irodalmi élmények befogadására.
- A gyermeknek közvetített irodalmat fejből, - a hozzá tartozó mozgásokkal, játékokkal együtt - **emlékezetből**, ritkábban könyvből olvasva, az arc és a hang játékával kísérvé keltse életre.

A fejlesztés tartalma:

- Csoportjainkban minden nap, megfelelő hangulat, hely, idő megteremtésével mesélőperceket tartunk, amikor a többszöri ismétlésre ajánlott mű feldolgozásra kerül.

- Minden óvodai csoportunkban megtalálható a kezdeményezések helyére kialakított kuckó vagy sarok.
- Az érzelmi ráhangoltságot különböző eszközökkel fokozzuk (pl. gyertya, mécses, meseszignál, jelkép). Az igazi meséhez csend szükséges, amelyet pedagógiai tapintattal, személyi kapcsolatokat erősítve érzelmi eszközökkel valósítunk meg.
- A kompetencia alapú programcsomag eszköze a Meseládikó, mely elsősorban a vers, mese feldolgozások alapvető eszköze és változatosan használható a bábozáshoz, dramatizáláshoz.
- A bábozás, dramatizálás alapja általában irodalmi mű, de ösztönző, dicsérő hozzáállással, példaadással a kitalált történetek, betű és szójátékok megjelenését is támogatjuk az alkotóvágy, fantázia és az anyanyelvi nevelés kiteljesedése érdekében.
- Lehetőséget teremtünk a gyermekek önálló szöveg és mesemondásához.
- Elősegítjük, hogy megfelelő eszközökkel (különböző bábok, fejdíszek) el is játszassák a gyermekek a nekik tetsző meséket. A gyakori ismétlést, a mese többszöri feldolgozását kedvelik az óvodások.
- **A dramatizálás, a bábozás éppen úgy, mint a mese-vers folyamatosan jelen vannak a mindennapi tevékenységekben.**
- A nap folyamán bármikor alkalmuk és lehetőségük van a gyerekeknek ezeket a tevékenységeket gyakorolni. Feladatunk, hogy a helyet és az eszközök széles skáláját állandó jelleggel biztosítsuk a gyermekek számára, nemcsak a csoportszobában, hanem az udvaron vagy teraszon stb.
- Különbséget teszünk a kezdeményezés vagy az elalvás előtti mese között. Mindkettő fontos a maga helyén és idején.
- Fontos az elalvás előtti mesemondás, mert ilyenkor a nyugalom megfelelő légkört teremt a mesének. Egy szelídebb tartalmú, esetleg folytatásokban elmondott mese a legjobb altató lehet.
- Természetesen, a gyermekkel mese közben közvetlen kontaktust fenntartó, élő mesélésnek van a legnagyobb hatóereje. Ezért arra is figyelünk, hogy minél több mesét tudjunk kívülről elmondani.
- Könyvtárlátogatásokon sajátítatjuk el a könyvek védelmét, a könyvtár használatát, ezzel kívánunk segíteni a gyermekeknek abban, hogy olvasni szerető kisiskolássá váljanak.
- Célunk, hogy a gyermekek becsüljék és tiszteljék a könyveket, tudatosodjék bennük, hogy a könyv a kultúra hordozója.
- A mesekönyvek a gyermekek számára elérhető helyen találhatóak a csoportokban.
- A kiválasztott, játékos mozgásokkal összekapcsolt mondókák, versek, mesék erősítik a környezet megszeretetését, a hagyományápolást, az évszakok szépségének felfedezését is.

Sikerkritériumok

- Igényli a mesét, verset, érdeklődéssel hallgatja.
- Több mesét, verset ismer, melyeket önállóan is felidéz, elmond, dramatizál.
- Szókincse gazdagodott, metakommunikációs jelzéseket is használ, kommunikációja megfelelő fejlettségű.
- Beszédkészségük, beszédkedvük, beszédfegyelmük kialakult, egyéni adottságukhoz, képességükhöz mértén, s elvárható szinten.
- Tud meséket, történeteket kitalálni, mozgással és egyéb módon megjeleníteni, kifejezni.
- Gondosan, megbecsüléssel kezelik a könyveket.

- Játékaiban megjelennek a meseelemek.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Helye a nevelés folyamatában:

- Az élményt nyújtó közös éneklés, a körjáték vagy a mondókázás a művészeti és az esztétikai nevelés szempontjából is kitüntetett helyet kap.
- A Kodály Zoltán útmutatásai alapján Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének-zenei nevelés alapjaira épülő fejlesztés hatékonyan megvalósítható. Ezzel biztosíthatjuk a gyermekek ének-zenei kultúrájának megalapozását, a néphagyományörzés és az ének-zenei nevelés színvonalának megőrzését.
- A magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok világa ma is élő és felhasználható, értékes örökség.

Célunk:

- A zenei anyanyelv megalapozása, a zenei ízlés, esztétikai fogékonyság fejlesztése a közös éneklés, énekes játék örömeinek átélésével.
- Olyan néphagyományokon alapuló zenei anyag kiválasztása és megismertetése, melyen keresztül erősítjük a gyermekek identitástudatát.
- Örömmé tenni számukra az éneklést, a zenehallgatást, felkelteni a zenei érdeklődésüket.
- A gyermekeket a külvilágból érkező zenei hatások ellensúlyozásaként megismertetni a hozzájuk közel álló klasszikus zenével.
- Néptáncal és népi játékokkal harmonikus, szép mozgásra nevelés.
- Felébresszük a bennük rejlő alkotó fantáziát és olyan légkört teremtünk, amelyben bátran és szívesen mutathatják meg ötleteiket.
- A természeti és társadalmi környezetünk hangjainak, zörejeinek felfedeztetése, megfigyeltetése.

Az óvodapedagógus feladata

- A felhasznált zenei irodalom alapján, igényes zenei anyag összeállítása.
- A gyermekek zenei képességének és készségének fejlesztése.
- A zenei hagyományörzés, hagyományápolás.
- A gyermekek zenei ízlésének formálása.
- Megfelelő körülmények biztosítása a zenei élmények befogadásához.
- Az éneklés, a zenei mozgás, népi játékok és a tánc megszerettetése.
- A zenei anyanyelv megalapozása.

A fejlesztés tartalma:

- Szinte valamennyi ünnepünkhöz kapcsolódik olyan dalanyag, melyet megismertethetünk a gyerekekkel.
- Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés vagy séták és kirándulások.
- Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra vagy körjátékok játszására. (csoportszobában vagy kint az udvaron, séta).
- A komplex foglalkozások inkább összefoglalják, elmélyítik a gyermekek ismereteit, és alkalmat adnak a képességek fejlesztésére.

- Heti egy alkalommal tervezzük az ének-zene szervezett foglalkozást (kezdeményezés vagy kötött foglalkozás). A megvalósítás módja már az óvodapedagógus kompetenciájába tartozó kérdés.
- A zenei nevelés nyújtotta lehetőségeket, igyekszünk maximálisan felhasználni az érzelmi-, értelmi-, mozgásnevelésre, a közösségi élet magatartási és viselkedési szokásainak megerősítésére, a személyiség harmonikus fejlesztésére.
- **A magyar népi hagyományok átörökítését is szolgáló néptánc** foglalkozáson heti egy alkalommal kedvezően befolyásoljuk a gyermekek zenei alkotókészségének kibontakozását.
- **A felhasznált zenei anyag:** népi mondókák, dalos játékok, dalok (A levegő, Tűz, Víz, Föld elemekhez kapcsolódó, évszakokhoz, ünnepekhez, állatokhoz, táncokhoz - főleg pentaton jellegű) Javasolt kézikönyv: Forrai Katalin: Ének az óvodában
- **A zenehallgatás lehetőségei az óvodában:** Az előadásra, zenehallgatásra szánt értékes szemelvényeket az óvónő szabadon megválaszthatja. Az egyetlen szempont a zene szépsége, művészi értéke. (óvónő hangszeres játéka, éneke, kétszólamú ének, gépi zene). Javasolt kézikönyv: Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában

Zenei képességek fejlesztése:

- **Éneklési készség fejlesztése:** tiszta szép éneklés elősegítése (óvónő személyes példamutatása, hangképző játékok)
- **Hallásfejlesztés:** magas - mély; halk - hangos; különböző hangszínek, a természet, állatok, hangszerek hangja; a környezet zörejei; megfigyeltetése, összehasonlítása, felismerése, jelzése, utánzása. A belső hallás fejlesztése: dallamfelismerés; dallambújtatás; dallamok kitalálása, improvizálás, zenei kreativitás segítése.
- **Ritmusérzék fejlesztése:** egyenletes lüktetés változatos érzékeltetése; tempóérzékeltetés; ritmus kiemelés; ütőhangszerek használata; ritmusok kitalálása; egyszerű táncos mozdulatok, táncleépések;
- **Zenei formaérzék:** dallam- ritmusmotívum, ritmusvisszhang,
- **A zenei kreativitás fejlesztése**
- **Differenciált zenei fejlesztés.**

A zenei anyag javasolt tartalma:	
kis-középső	középső-nagy
<ul style="list-style-type: none"> • 5 – 6 mondóka • 8 -10 énekes játék • 2 – 3 műdal 	<ul style="list-style-type: none"> • 15-20 mondóka • 20-25 /4-8 motívumból álló/ énekes játékok • 4-5 műdal
Zenei készségfejlesztés	
kis-középső	középső-nagy
<ul style="list-style-type: none"> • Ritmus érzék: egyenletes lüktetés érzékeltetése, játékos mozdulatokkal • Hallásfejlesztés: halk - hangos-, környezet hangjainak-, hangszerek hangjának felismerése 	<ul style="list-style-type: none"> • Ritmusérzék: egyenletes lüktetés érzékeltetése, játékos mozdulatokkal, járással, tapssal, ritmushangszerekkel, összekapcsolt feladatokkal • Ritmus kiemelés, ritmustapsolás, visszatapsolás, dalok, mondókák ritmusának felismerése

	<ul style="list-style-type: none"> • Gyors – lassú felismerése, érzékeltetése • Néptánc elemek alkalmazása • Hallásfejlesztés: halk – hangos, halkabb – hangosabb felismerése, érzékeltetése • Környezet hangjainak felismerése, megnevezése • Magas – mély felismerése, érzékeltetése • Dallam felismerése énekhangról, hangszerrel • Dallambújtatás, felelgetős játék • Tiszta, szép éneklés
--	--

Sikerkritériumok:

- Ismerjen mondókákat, dalokat, önállóan is kezdeményezzen énekes játékot.
- Különböztesse meg és érzékeltesse a zenei fogalompárokat az egyenletes lüktetést és a dalok, mondókák ritmusát.
- Váljon képessé esztétikus, kifejező, ritmust követő mozgásra.
- Énekelje, dúdolja az ismert dallamokat.
- Felelgetős dalt énekeljen a társával, vagy a csoporttal.
- Hallgassa figyelemmel a bemutatott zenét.
- Énekeljen alkalmi dalokat ünnepkörhöz kapcsolódva.
- Ismerjen fel dallammotívum alapján hallott dalt.
- Találjon ki dallamhoz mozgást, játékot.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka**Helye a nevelés folyamatában:**

- A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.
- Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényeken való bemutatására és a tehetségek bátorítására.
- Ez a nevelési terület komplexen kapcsolódik a többi tevékenységformához, szerves része az óvodai nevelés egész rendszerének.
- Sokszínű nevelési terület, gazdag lehetőséget kínál arra, hogy, a gyermekek építő-, ábrázoló-, alakító tevékenységét gyermekek belső képi világának differenciált fejlesztését a nap bármely szakaszában megvalósítsuk.
- Ezek a tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló, térbeli tájékozódó-és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeeteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

Célja:

- A személyiség fejlődés biztosítása a gyermekek alkotó, játékos, örömrzettel biztosító manuális tevékenysége által.

- Gyermekek ismerjék meg a valóság tárgyait, jelenségeit, ki tudják fejezni megfigyeléseiket, elgondolásaikat valamilyen formában és anyagban.
- Az esztétikai érzék, a szépség iránti vonzódás felkeltésén és fejlesztésén túl fejlődjön aktivitásuk, analízáló – szintetizáló képességük, feladattudatuk, a feladattartás képessége.
- A gyermeki alkotások során, gazdagodjon esztétikai érzelmük, ízlésük.
- Az öröklött, vagy veleszületett adottságokat a vizuális kultúráltság gazdagítása révén tanulás, gyakorlás útján képességgé fejlesztjük.
- A rajzolással, festéssel, plasztikai tevékenységekkel, kézimunkával segítjük elő a kéz finommozgásának fejlődését, a szenzomotoros koordinációt, az érzékelés és a mozgás összerendeződését, ami előfeltétele az iskolai írástanulásnak.

Feladatunk

- A gyermekek tér – forma és színeképzetének gazdagításához, az esztétikai érzék fejlődéséhez, az alkotói – alakítói képességek megalapozásához szükséges feltételek biztosítása /idő, hely, eszköz, élmény – tapasztalat, természeti – tárgyi környezet szépségeinek megláttatása/.
- A gyerekek kreativitásának, fantáziájának kibontakoztatásához sokszínű, érdekes vizuális tevékenységi lehetőség, technikához szükséges eszköz biztosítása.
- A természetes anyagok használatát, népi kismesterségekhez kapcsolódó tevékenységeket helyezzük előtérbe.
- Elő kell segítenünk a gyermekek tér- forma és szín képzeletének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, komponáló-, térbeli tájékozódó-, és rendezőképességük alakulását.
- Megismertetjük gyermekeinkkel a szűkebb környezetünk műemlékeit (pl. helyi értékeink a Szent Vendel szobrok)

Az óvodapedagógus feladata

- Megismertetni a gyermekeket a környezetükben található anyagokkal, és a kézimunkák technikai alapismeretével.
- Megteremteni a feltételeket, biztosítani az eszközöket, varázsládikót.
- Az alkotóvágy felkeltésétől eljuttatni a gyermekeket az alkotás öröméhez.
- Fejlesztetni a kreativitásukat.

A fejlesztés tartalma:

- Az óvodai élet keretein belül olyan feltételeket teremtünk, hogy a gyermekek bármikor, bármilyen eszközt használva átélhessék az alkotás örömet (szabadidős tevékenység – rajzolás, színezés, gyurmázás, vágás, varrás, szövés, fonás...). Ezeket az eszközöket állandó, gyermekek számára elérhető helyen tároljuk.
- Ösztönözzük őket, hogy a természetben gyűjtött anyagokat vizuális, alkotó tevékenységeikben is felhasználják.
- A kötetlen formájú, kezdeményezett mikro csoportos foglalkozásokkal és az ez irányú szabadidős tevékenységekkel lehetőséget biztosítunk arra, hogy a gyermekek egyéni módon jelenítsék meg élményeiket, juttassák kifejezésre érzelmeiket, vágyaikat, szorongásaikat.
- A gyermekek közötti képességbeli különbségeket maximálisan figyelembe véve a tevékenységeket úgy tervezzük, hogy ne a csoport egy szintre hozása legyen a cél, hanem minden gyermek önmagához mérten fejlődjön.
- Sikerélményt biztosítva fogadjuk el a fejlődés nem azonos intenzitású ütemét.

- Nem fogalmazunk meg külön korcsoportonkénti fejlődésszintet, mert az óvodás éveket komplexen kezeljük.
- Célunk, hogy minden gyermek bátran alkosson és rendelkezzen azokkal a képességekkel, melyek alkalmassá teszik az iskolakezdésre.
- A tartalmi munka megvalósítása során fontos, hogy segítsük a szülőket a gyermekek vizuális, alkotó tevékenységeihez kapcsolódó életkori sajátosságainak megismerésében.
- Az ötlettől a megvalósításig útmutatást adva bátorítjuk, és **dicsérjük a gyermekeket.**
- Minden csoportszobában egy kis sarkot vagy szekrényt biztosítunk, ahol a barkácsoláshoz szükséges eszközöket, felszereléseket, anyagokat tároljuk. Nagy hasznát veszik ennek a gyermekek, hiszen például a nagyobbak szerepjátékához bármikor kiegészítő eszközök készülhetnek és a kisebbek is örömmel ismerkednek meg a különböző anyagokkal, szerszámokkal
- Fontos jelentőséget tulajdonítunk a tehetséggondozásnak, melyet kézműves foglalkozásokon valósítunk meg. Lehetőséget teremtünk arra, hogy a gyermekeknek lehetőségük legyen az önálló alkotásra.
- A kézműves tevékenységeknél a differenciálás lehetőségét megteremtjük. (Nagyság, méret, nehézségi fok, többféle lehetőség, ollóhasználat stb.)

Tevékenységi formák

- **Firkálás:** Az első olyan vizuális tevékenység, amelynek nyoma marad. A gyermek kezdetben nem ad jelentést firkájának, később azonban fontos lesz számára az azonosításnak ez a módja. A firka az érzelmekről, indulatokról, "kézügyességről" ad képet. Firka nélkül nem kezdődhet el az ábrázolás korszaka.
- **Ábrázolás, képalakítás:** Az ábrázolás képi közlés olyan képszerű összefüggésekről, amelyek a valóság jelenségein alapulnak. A gyermeki ábrázolás speciális játéktevékenység melynek során a gyermek "sémákat" vagy másképpen "szimbólumokat" használ. Ábrái annak értelmezései is. Az ábrázolás a gyermek első alkotó tevékenysége. (képalakítás: rajzolás, festés, nyomatkészítés, papírtépés, nyírás, hajtogatás, ragasztás, varrás, applikálás)
- **Kézművesség:** tárgyformálás, eszközkészítés. A kézművesség lényege, hogy valóságos tárgyakat alakít, vagy hoz létre. A kész munkák jellemzője, hogy közvetlenül felhasználhatók. A gyermek kézművessége játéktevékenység, az alkotó vagy a konstrukciós játékok köréből. (agyag, plasztilin, só-liszt gyurma; kézimunka: varrás, kötözés, fonás, szövés, báb- és díszletépítés, papírhajtogatás stb.)
- **Díszítés:** A díszítés pusztán formai, színbeli vagy tónusbeli valamilyen szerkezeti szabályosságot (pl.: szimmetria, ritmus, folthatás, stb.) mutató, térkitöltő, hangulati szereppel bíró különböző tárgyakhoz, felületekhez többnyire nem funkcionálisan kapcsolódó sík vagy plasztikus elem, vagy elemek. A díszítés szerepe a szépítés, gyönyörködtetés, kiemelés, elleplezés.
- **Építés:** Meglévő (kész) alapelemekből történő összeszerkesztést, összerakást értünk rajta. Konstrukciós játéktevékenység. A felhasznált alapelemek anyaga, formája, mérete, esetenként súlya határozza meg, hogy milyen objektumot lehet belőle létrehozni. (homokban, hóban, dobozból, különböző méretű elemekből)
- **Művészetek:** a művészetek a nevelésben a jelenlétükkel vesznek részt. Műalkotások nézegetése: együttes gyönyörködés. (táj, épület, festmény szobor - album, kiállítás-látogatás)

Sikerkritériumok

- Fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat, és az eszközöket készségszinten, helyesen használják.
- Képzőművészetben egyéni módon jelenítsék meg élményeiket, elképzeléseiket. Válgják jellemzővé a részletező formagazdagság, a változatos, egyéni színhasználat.
- Téralkításban, építésben, barkácsolásban ötletesek, együttműködők legyenek.
- **Csodálkozzanak rá a szépre, tudjanak gyönyörködni. Örüljenek saját, társaik, csoportjuk alkotásainak, fogalmazzák meg: "miért szép?", "miért tetszik", "miért csodálatos", vagy éppen miért nem.**
- Lássák meg a környezetet, a természetet, a művészeti ágak esztétikai szépségeit.
- Kéz és szemmozgásuk megfelelően koordinált.
- Kialakul önálló, saját kifejezőmódjuk, stílusuk.
- Képesek megnevezni az alapszíneket, a sötét és világos színárnyalatokat.
- Rajzaikban, festményeikben jelezni tudják a térvizonyokat.
- Emberábrázolásuk felismerhető, tagolttá válik, s egyre több részletet tartalmaz. Megjelennek a mozgásábrázolás jelzései.
- Saját elképzeléseik alapján díszítenek tárgyakat, készítenek ajándékokat, kiegészítő játékokat.
- Tudnak formát mintázni megfigyelés és elképzelés alapján.
- Ismerjék a népi díszítő motívumokat, ősi kismesterségeket, szívesen végezzenek ilyen tevékenységet.
- Legyenek képesek esztétikai élmények befogadására

A külső világ tevékeny megismerése

Környezeti nevelés, fenntarthatóságra nevelés

Helye a nevelés folyamatában:

- **Születéstől-felnőttkorig** fogalomkörhöz szorosan kapcsolódnak és a nevelés egészében jelen vannak azok a mozzanatok, amikor a gyermekek újrjátsszák életüket. Újraélik az óvodában mindazt, amit a mindennapokban, a családban, az óvodában vagy tágabb környezetükben tapasztalnak, látnak, hallanak.
- Megismerik a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, népszokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi, és tárgyi kultúra értékeit és megtanulják azok védelmét.
- A környezettel való szoros kapcsolat az életfolyamatok újrjátsszása nemcsak arra ad lehetőséget a gyermeknek, hogy a benne lévő feszültségek feloldódjanak, hanem elősegíti számára a társadalomba való későbbi bekapcsolódást, szocializálódást.
- Magukba foglalják a **testápolástól, a közlekedésig, a családtól a helyes viselkedésig** mindazt, ami a gyermekeknek támpontot nyújthat a környezetében meglévő szabályok megismeréséhez és gyakorlásához.
- A szokások elsajátítása, a társadalomban való beilleszkedéshez szükséges magatartásformák kialakítása valósulhat meg játékosan, a gyermek érdeklődésének és igényeinek figyelembevételével.
- A környezeti nevelésben **alkalmazott módszerek** között megtalálhatók a hagyományos pedagógiaiak (beszélgetés, elbeszélés, szemléltetés, magyarázat,

bemutatás stb.) éppúgy, mint a természettudományos ismeretszerzés sajátos módszerei (megfigyelés, leírás, vizsgálódás-kísérlet, mérés, összehasonlítás stb.).

- Tágabb értelemben tehát e módszer gyakorlása is hozzájárul a **kommunikációs képesség** fejlesztéséhez, anyanyelvi neveléshez.

Cél:

- A környezetbarát szemlélet és környezettudatos magatartás kialakítása. A természeti és az épített környezet fenntarthatósága érdekében szükséges ismeretek, magatartásminták, értékek és életviteli szokások megtanítása. megismertetése. Zöld óvodaként környezetünk megismerése, védelme területén korszerű módszerek, eljárások megkeresése.
- A környezettudatos magatartás megalapozása, az ismeretek - játékon keresztül történő – sokoldalú és tudományos közvetítésével.
- Olyan gyermekek nevelése, akik képesek és szeretnék megismerni, felfedezni és megérteni környező világukat, világunkat.
- A természeti és társadalmi környezethez való pozitív érzelmi viszony kialakítása.
- Olyan érzelmi megalapozottság, érdeklődés felkeltése a világ iránt, amely kedvező alapja lehet a környezetbarát életmódnak.

Feladat:

- Olyan feltételek megteremtése, amelyben biztosítjuk a minél szélesebb körű tapasztalat és élményszerzést, cselekvést, tevékenységi lehetőséget.
- A külső természeti környezet (természet, víz, levegő, növények, állatok, talaj) és a külső ember alkotta, épített környezet (épületek, tárgykultúra, környezetbarát szokások, hulladékkezelés stb.) megismertetésével sokszínű tapasztalathoz juttatás, készségek, képességek alakítása.
- A környezeti fogalmak tisztázása – ismeretszerzés.
- Olyan képességek kialakítása, melyek szükségesek az emberi kultúra és környezet megértéséhez.
- A környezettudatos magatartás megalapozása:, formálása, alakítása felelősségérzet kialakítása, fenntarthatóságra nevelés.
- A természet adta értékek felfedeztetése, segítségnyújtás ezen értékek hasznosítására.
- Újrahasznosítható tárgyak újra felhasználásának lehetőségei a környezetünk védelme érdekében. A hulladékgyűjtés szabályainak tudatosítása.
- Szelektív hulladékgyűjtés az óvodában (papír, műanyag)
- Az óvoda udvarán és előkertjében vetemény, virág és fűszernövény ágyások gondozása, madáretetők, madárodúk elhelyezése, a kialakított komposztáló megfelelő használatára törekvés.
- Fűszer és gyógynövények megismerése, ültetése, betakarítása, felhasználása.
- Egészségre káros gyomnövények megismerése.
- Természetvédelemmel, egészséges táplálkozással kapcsolatos játékok gyűjtése, vetélkedő, családi nap megszervezése.
- Kihhasználva kis településünk helyi adottságait, állattartás, állatgondozás megfigyelése.
- Az állatok és növények védelmének, óvásának, szerepének elfogadtatásával elérni, hogy természet rendjét tiszteletbe tartásuk.
- Biztosítani a közvetlen tapasztalatszerzést, hiszen semmivel nem pótolhatók a szabadban tett séták és kirándulások, látogatások.
- Projektnapok vagy hetek keretében megemlékezés a jeles zöld napokról (Állatok, Víz, Föld Világnapja, Madarak és fák napja, Környezetvédelmi Világnap)

- A környezetvédelem fontosságának, lehetőségeinek közvetítése a családok felé, a gyermekek bevonásával.
- Olyan valós és szituációs helyzetek megteremtése, amelyben az életfolyamatok alapján megtapasztalhatják, megismerhetik a társadalmi normákat, szabályokat mellyel szocializációjuk kiteljesedik.
- A szülőföld, hazai táj, a népi, helyi, családi hagyományok, szokások és a tárgyi kultúra értékeinek megismerését közvetítő tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása.
- A gyermekek intellektuális érzelmeinek a fejlesztése, építve kíváncsiságukra, érdeklődésükre, s elérni, hogy mindezek egyre inkább tartósabb személyiségjeggyé váljanak.
- A felfedezési és tudásvágy felkeltése, fokozása, a tudni szeretném, s miért van így gondolatok mentén, a gyermekek egyéni és aktuális fejlettségének, egyéni és sajátos szükségletének figyelembe vételével.
- Annak biztosítása, hogy mindenki mindenkor részese lehessen a felfedezéseknek, tapasztalatszerzéseknek érdeklődése, kíváncsisága, alapján.
- A felvetett, felvetődő témák feldolgozásánál a gyermekek tapasztalataira, élményeire, meglévő és hozott ismereteire, javaslataira való építés.
- Annak biztosítása, hogy mindenki elmondhassa mondanivalóját, részese lehessen a kísérletezésnek, megtapasztalásnak, találjon a párhuzamos tevékenységek közül számára vonzót, érdekeset.

A fejlesztés tartalma:

- Lehetőséget biztosítunk az óvodában az élőlények, természeti jelenségek stb. érzelmi és értelmi töltésű megismerésére.
- Az óvodáskorúaknál, életkori sajátosságukból következően a környezeti nevelésnek is döntően érzelmi központúnak kell lennie. A természet szépségének érzelmi hatását fokozhatjuk, elmélyíthetjük az ahhoz tartalmilag és hangulatilag kapcsolódó irodalmi alkotások, főként versek elmondásával, dalok eléneklésével.
- A megfigyeléssel elsősorban a gyermek megfigyelő és gondolkodási képességét fejlesztjük. Az élettelen tárgyak, egyszerű természeti jelenségek, időjárási elemek, élőlények stb. érzékszervekkel felismerhető tulajdonságairól folyamatosan, többféle helyszínen lehetőleg játékos tevékenység közben, különböző "töltésű" megközelítésben nyer tapasztalatokat.
- Segítséget nyújtunk ahhoz, hogy a gyermekek megismerjék, megtapasztalják, megértsék a természeti és társadalmi környezetüket, s természetes kíváncsiságukból, érdeklődésükből fakadóan újabb és újabb ismeret, tapasztalat, magyarázat, felfedezés megszerzésére belső késztetést érezzenek.
- A gyermekeket a természet szeretetére, óvására – védelmére neveljük, amely kapcsán az emberi felelősségét is megláttatjuk, kidomborítjuk.
- Kiemelt feladatunknak tekintjük a tapasztalati síkú élményszerzést, a valós élményhátter biztosítását, az életszerű tevékenykedést.
- A tevékenységekben, tapasztalatgyűjtésben, élményszerzésekben, az értelmi képességek fejlesztésére, a praktikus, valamint matematikai neveléshez kapcsolódó ismeretek megszerzésére, bővítésére, rendszerezésére is fokozott figyelmet fordítunk, spontán és szervezett formában.

Ajánlott kirándulási, tapasztalatszerzési helyek:

- **Sétával** – kihasználva településünk adottságait. Közvetlen környezet: családi házak kertjei, állatai (ló, tehén, kutya, macska, kakas, tyúk, egyéb állatok) játszótér, építkezés, ABC, posta, orvosi rendelő, gyógyszertár, művelődési ház, könyvtár, általános iskola, tájház, strand, mentőállomás, önkéntes tűzoltó állomás, mezőgazdasági gépek: traktor, kombajn, egyebek, vonat, autóbusz, közlekedés megfigyelése, stb.).
- **Kirándulással**- A felkészülés magában foglalja a tájékoztatást, tájékozódást a terület természeti vonatkozásairól. Kiemelten, a helyszínen előforduló néhány jellemző növény- és állatfajról, a múzeumok kiállításainak környezeti nevelési vonatkozásairól. (Terepszemle).

Témakörök:

- **Születéstől felnőttkorig:** a család, emberi test, gyalogos közlekedés, saját fejlődésük, a környezetük védelme.
- **Természet - társadalom - ember** az óvoda környéke, felnőttek munkája, napszakok, közlekedési eszközök, évszakok, növények megfigyelése különböző időszakokban, állatok: háziállatok, háziszárnyasok, erdők - mezők madarai, hazai erdők állatai, hazai vizek állatai, állatkertben élő állatok, színek, aktuális, gyermekeket érdeklő témák (bolygók, csillagok, ősszállatok stb.), a természet védelme.

Az óvodapedagógus feladata

- Tapasztalatok és ismeretszerzés lehetőségeinek biztosítása.
- Biztonságos életvitel szokásainak alakítása, erősítése.
- A természeti és társadalmi környezet értékeinek megőrzésére és megóvására nevelés.
- Módszereit, eszközeit a gyermekek életkori sajátosságához, egyéni fejlettségéhez, igényeihez, érdeklődéséhez, érzelmeihez, megismerési vágyához, meglévő ismereteihez, hozott tapasztalataihoz igazítja.
- Elősegíti a gyermekek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításban, továbbá hangsúlyt helyez a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.
- Ünnepek és hagyományörzés formájában közvetíti az egyetemes és nemzeti kultúra értékeit, hagyományait.
- Személyes példájával a természeti és építészeti szép felfedezésére, a rácsodálkozásra, környezet barát és védő magatartásra nevel, példát ad.
- Az óvodapedagógus kompetenciája annak felvállalása, hogy az adott csoportban a témakörök alapján milyen szervezett tapasztalatszerzést biztosít a gyermek számára.

Sikerkritériumok

- A gyerekek aktuális fejlettségi szintjüknek megfelelően eligazodnak, tájékozódnak szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezetükben.
- Ismerik az évszakok jellemzőit, változásait, a természeti jelenségeket, a növény és állatvilágot életkoruknak, érdeklődésüknek megfelelően.
- Önállóan gyakorolják a növény és kisállat gondozás legegyszerűbb műveleteit.
- Védik, óvják a természetet és alakítják a környezetüket. Kialakul tenni akarásuk, kitartásuk, feladattudatuk.

- Felfedezik, meglátják, megnevezik, megkülönböztetik az ok – okozati összefüggéseket, mennyiségi és kiterjedési viszonyokat, matematikai fogalmakat, irányokat, helyesen használják a névutókat.
- Ismerik személyes adataikat.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában, ismerik a közlekedési eszközöket.
- Ismerik az állatokat, különös tekintettel a Magyarországon őshonos állatok néhány fajtájára is.
- Ismerik a növény szót, annak tágabb jelentését, fejlődését, a velük kapcsolatos munkákat.
- Kialakul a beszédhelyzetekhez és a nyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszédük, beszédértésük, beszédfigyeljük.

Matematikai tartalmú tapasztalatok

Célja:

- A matematikai tevékenység során a minket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedéssel összefüggéseinek felfedeztetése, megtapasztalása játékos formában, a gyermek ötleteinek figyelembevételével.
- A gondolkodás fejlesztése, a cselekvéses és gondolati tevékenykedtetés.
- Szerezzenek olyan matematikai jellegű tapasztalatokat, melyek a környező valóságban találhatók.

Feladata

- A gyermekek tapasztalatszerzése, a környezet mennyiségi, térbeli és formai viszonyairól.
- Ismerkedés a matematikai fogalmakkal, melyek egy része beépül a szókincsbe.
- Globális, matematikai szemléletük alakítása.
- A különféle tevékenységek adta lehetőségek kihasználása, a nagyság, forma, szimmetria stb. gyermekkel való észrevetése.
- A matematikai ismeretek integrálása más nevelési területekbe.
- Az óvodán kívül adódó spontán lehetőségek kihasználása a matematikai nevelés érdekében (pl. formák a természetben).
- A fejlesztési lehetőségek kihasználása során elsődleges szempont a gyermekek fejlettségbeli különbözőségeinek figyelembevétele.
- A spontán helyzetek matematikai tapasztalatszerzésre való felhasználása mellett, a tevékenységekben való alkalmazás lehetőségeinek gazdagítása, problémahelyzetek teremtése, a gyerekek egyéni fejlődésének nyomon követése, differenciált fejlesztés.
- A matematikai nevelést folyamatként értelmezzük, a környezet megismerése, a mindennapi óvodai élet minden tevékenysége során. Anyagát elsősorban nem ismeretek alkotják, hanem a tapasztalatok, cselekvéses gondolati tevékenységek.

Matematikai képességek kialakítását segítő tevékenységek:

- A számfogalom előkészítése, megalapozása.
Mennyiségek összemérése, hosszúság, magasság, szélesség, vastagság, bőség, tömeg, úrtartalom szerint.

- Halmazok összemérése, elemek párosítása. A válogatások során nyíljon mód, párosításra, számlálásra a több, kevesebb, ugyanannyi érzékeltetésére, gyakorlására.
- Tő- és sorszámlálás.
- Fedezzék fel a rész- egész viszonyát a válogatások, mennyiségek bontása során.
- Játékos szituációban számoljanak, bontsanak, mennyiségfogalmuk egyéni fejlettségétől függően a 5 – 10-ig számkörben mozogjon.
- Sorba rendezett elemek helye a sorban, sorszámok megértése.

Tapasztalatszerzések a geometria körében

- Szerezzenek tapasztalatokat gömbölyű és szögletes formákról, érzékeljék ezt testükön, tárgyakon.
- Építsenek szabadon és másolással különféle elemekből.
- Alkossanak síkban is szabadon, szerezzenek tapasztalatokat síkmértani formákról, fedezzék fel a rész-egész viszonyát.
- Használják a logikai játékot, építsenek vele, fedjenek le felületeket.

Tájékozódás térben és síkban

- Irányok azonosítása, megkülönböztetése.
- Játékok során figyeljék meg ezeket tükörben, fedezzék fel a tükörkép szimmetria érdekességét, játsszanak sokat a tükörrel.
- Próbáljanak meg tájékozódni a labirintusokban is.
- Fedezzék fel, hogy a sorozatok olyan rendszerek, amelyek életükben is felfedezhetők. Hozzanak létre változatos sorozatokat játékokban, színekkel, hangokkal, mozgással, formákkal.

Sikerkritériumok

- Legyenek képesek halmazokat képezni a megadott szempontok alapján.
- Tudjanak ítéleteket alkotni.
- Kialakul a biztos számfogalmuk, relációs szókincsük és térszemléletük.
- Szívesen játszanak matematikai jellegű játékokat.
- Ismerjék fel a mennyiségi, alak, nagyságbeli és téri viszonyokat.
- Felismeri az azonosságokat, különbözőségeket.
- Ismeri az irányokat, helyesen alkalmazza.
- Van tapasztalata a tükörképről, szimmetriáról.
- Felismeri a sorba rendezés logikáját.
- Helyesen használja a névutókat.
- Jól tájékozódik térben és síkban.
- Geometriai tapasztalatokkal rendelkezik.

Mozgás, mozgásos játékok

Helye a nevelés folyamatában:

- A rendszeres testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszicho motoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei.
- Az óvodáskor a finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű,

változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

- A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. A helyes testtartáshoz fontos izomegyensúly kialakulásában is fontos szerepet játszik, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A testnevelés objektív feltételei:

- A foglalkozásokat döntő mértékben, a tornaszobában, vagy a szabadban valósítjuk meg. A füves, és sík terület mellett feltétlenül szükséges az aszfaltos terület.
- Az udvar felszerelése kiválóan alkalmasak a testi képességek fejlesztésére.
- Hosszabb sétát, sőt túrát tehetünk a gyerekekkel a szabadban. Ugyanez mondható el az épületen belül szervezett testnevelésre is.
- Mindenkor nagy gondot fordítunk az alkalmazásra kerülő kézi és tornaszerek, berendezési tárgyak épségére, tisztaságára, valamint arra, hogy könnyen elérhetőek legyenek, megfelelő számban álljanak rendelkezésre.
- A szervezési feladatok könnyítése és a gazdaságosabb helykihasználás érdekében felhasználjuk a csoportszoba berendezési tárgyait, játékeszközait. Ötletességgel számtalan eszközkombinációt hozhatunk létre.
- Az eszközök előkészítése az óvodapedagógus, a gyermekcsoport és a dajka aktív együttműködésére ad lehetőséget.
- A mindennapi testnevelés hatékonyságát, eredményességét nagymértékben segíti a kényelmes, mozgáshoz megfelelő öltözet. Mind a gyermekek, mind az óvodapedagógus számára fontos a megfelelő cipő.

A testnevelés szubjektív feltételei:

- Az óvodapedagógus személyisége, testi neveléshez való viszonya nagymértékben meghatározza a gyermekcsoportban folyó mindennapi testnevelés eredményességét.
- A testgyakorlatok mintaszerű végzésével, a játékba való aktív bekapcsolódással kedvezően motiváljuk a gyermekeket, építve utánpótlási hajlamukra, segítve a rendszeres testmozgáshoz való pozitív viszonyuk kialakulását.
- Az örömmel, derűs légkörben, együttesen végzett gyakorlással hozzájárulunk az egészséges életmód szokásainak megalapozásához is, ezért nagyon lényeges, hogy minden megnyilvánulásunkon tükröződjön az, hogy szívesen mozgunk együtt a gyermekekkel és örülünk a gyermekek mozgásban elért sikereinek.

Testnevelés foglalkozás:

- A testnevelés **tartalmát** döntő mértékben a természetes mozgások, gyakorlatok képezik (járások, futások, ugrások, dobások, kúszások, csúszások, mászások, gurulások, függések, egyensúlygyakorlatok, labdagyakorlatok).
- Ezeket kiegészíti néhány talajtorna elem, valamint a kézi szerekkel végezhető gyakorlatok. Természetesen ide tartoznak a testnevelési játékok is. A lényeg, hogy a testnevelés keretébe beépíthető minden mozgásforma, amit a gyermekek képesek elvégezni.
- A természetes gyakorlat mellett a fejlesztés tartalmát képezik a **szabadgyakorlati** alapformájú gyakorlatok. A sokoldalú fejlesztés, érdekében már kiscsoporttól kezdve a változatosság biztosítására törekszünk.

Javasolt szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok:

- szabadgyakorlat, labda- bot-karika- szalag- kendő- babzsák- kötél- kocka- 2 db kislabda- kisszék- páros- bordásfal gyakorlat.
- A gyermekcsoport összetételének, fejlettségi szintjének figyelembe vételével választunk testnevelési játékokat. (futójátékok, fogójátékok, egyéni, páros, csoportos versengések, sorversenyek, váltóversenyek)
- A testi nevelés során járás- futógyakorlatokat végeznek a gyermekek, valamint ugrásokat, egyensúly-, talajgyakorlatokat, labdával végezhető gyakorlatokat.
- A testi nevelés anyagában szerepel még kúszás, csúszás, mászás, különböző dobások, hossztengetyű körűli gurulás, gurulóátfordulás, függés, valamint sor- és váltóversenyek.

Járásgyakorlatok: járás ütemtartással, irányváltoztatással, fordulatokkal, különböző kartartásokkal, feladattal, csukott szemmel.

Futógyakorlatok: lassú, közepes iramú, belegyorsuló futás. Futás tempóváltással, irányváltoztatással, versenyfutás, futás hátrafelé.

Ugrások: helyből távol- és magasugrás, nekifutásból távol- és magasugrás /valamennyi homokgödörbe/. Ugrások különböző magasságú szerekre fel és le.

Dobások: egykezes, kétkezes, alsó, felső dobás. Hajítás távolba kislabdával, babzsákkal, hajítás vízszintes és függőleges célba.

Kúszás- csúszás-mászás: talajon, padon, ülésben, hason, hanyatt /háton fekvé/, előre, hátra, ne rézsútos padon, pók- és rákjárás, előre-hátra, eszközhordással is.

Függés: függés érintő magas szeren, bordásfalon, függésben lábmozgások, lajhár-függés, lajhár-mászás.

Egyensúlygyakorlatok: járás padon, rézsútos padon, le-fel, eszközzel /pl.: babzsák kézben, fejen/. Egyensúlyozás homokozó peremén, fellépések-lelépések, szerekre, szerekről.

Hossztengetyű körűli gurulás: gurulás talajon magas tartásban, kézkulcsolással, eszközzel kézben, és boka közt, gurulás párosával.

Gurulóátfordulás: előre, hátra, guggoló támaszból, kis hajlított terpeszállásból.

Talajgyakorlatok.**Versenyek, váltóversenyek.****Labdával végezhető gyakorlatok.**

Kéziszer gyakorlatok: babzsák, karika, kendő, szalag, bot, kocka, stb.

A mindennapi torna

- Arra törekszünk, hogy ez a 15-20 perc igazi örömet jelentsen a gyermekeknek, de egyben meg is mozgassa őket.
- A nap bármely szakában megszervezzük, amikor a gyermekek részéről szükségesnek látjuk. Természetesen a 3-4 éves gyermekeknél kezdetben 4-5 perces jó hangulatú, játékos légkörű tevékenységet szervezünk, és a mozgás megszerettetése után a csoport fejlettségének ismeretében fokozatosan éadjük el a mindennapi testnevelés idejét.

Célunk

- Mozgásigény kielégítése, mozgáskedv fenntartása, a testi képességek sokoldalú fejlesztése, az elsősorban pszichés eredetű fejlődési rendellenességek kompenzálása.
- Megalapozni egy egészséges életvitelt a szervezet sokoldalú fejlesztésének segítése.
- Az ellenálló képesség növelése, az egészségmegőrzés érdekében.
- A kellemes fizikai fáradtsággal, jó hangulattal szolgálni a gyermekek lelki feltöltődését.
- Az állóképesség, ügyesség, akarat, kitartás fejlesztése, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését.
- A helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakítása, amelyek felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait
- Az egészséges versenyszellem kialakítása, a balesetmentes versengés

Feladatunk

- Sokoldalú mozgástapasztalatok megszerzésének biztosítása a mozgásformák gyakorlásával, az összerendezett mozgás kialakulásának elősegítése érdekében.
- A motoros, kondicionális és koordinációs képességek, és a testséma fejlesztése, testrészek megismertetése.
- A nagy és finommozgások, az egyensúlyérzék, forma és alaklítás fejlesztése.
- Megfelelő hely, idő, eszköz, szabadban való tartózkodás, optimális terhelés biztosítása, a mozgásöröm átélése.
- A gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlesztése.

Szabadban, teremben történő mozgásfejlesztés keretei:

- Testnevelés foglalkozás
- Mindennapos szervezett mozgás és mozgásos játékok
- Spontán mozgás, mozgásos játékok

Az óvodapedagógusok feladata

- A mozgásos feladatok kiválasztásánál a fejlettségi szint figyelembevétele.
- Balesetmentes mozgás biztosítása.
- Egyéni szükségleteknek megfelelő mozgásigény kielégítése.
- Az egészséges versenyszellem kialakítása.
- A mozgáskultúra fejlesztése.
- A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása
- Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Sikerkritériumok

- Mozgása összerendezettebbé, ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik.
- Szeretnek mozogni, kitartó, terhelhető.
- Kialakul nagymozgása, finommozgása, szerhasználata, egyensúlyészlelése.
- Tud térben tájékozódni.
- Növekszik teljesítő és ellenálló képessége.

- A mozgásos játéktevékenységek közben figyel társaira, alkalmazkodó, segítőkész, együttműködő.
- Betartja a szabályokat, s erre másokat is figyelmeztet.

A munka

Helye a nevelés folyamatában

- A munka az ember számára természet adta szükségszerűség. A játékban megtalálhatóak a munkára nevelés elemei, pl. munkafolyamatok és mozdulatok utánzása, játékszerek gondozása.
- Az óvodába érkező (2,5) 3 éves gyerekek életében természetesen az önmaga komfortérzetét segítő munkák kapnak nagyobb hangsúlyt, számukra még az a legfontosabb, hogy saját igényeik kielégülhessenek.
- A közösséghez való tartozás szükséglete elősegíti a másokért végzett munkák megjelenését és ettől kezdve mindkét munkafajta párhuzamosan jelen van az óvodai életében.
- A legfontosabb az, hogy a munkajellegű tevékenységek ugyanúgy, mint a játék és tanulás, az egyén vagy a közösség szükségleteiből adódjanak, és természetes velejárói legyenek az óvodai életnek.

Célunk

- Olyan képességek, készségek, tulajdonságok kialakítása, melyekkel a gyermekek képessé válnak saját szükségleteik kielégítésére és a közösségen adódó, együttműködést kívánó feladatok elvégzésére, miközben megalapozzuk a környezethez, csoporttársaikhoz való pozitív viszonyukat.

Feladatunk:

- Lehetőséget biztosítani a gyermekeknek arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedvük és szükségletük szerint elvégezhesék az önkiszolgáló tevékenységeket és közösségi életéhez kapcsolódó munkákat egyéni, aktuális fejlettségi szintjük szerint.
- Megfelelő eszközök biztosítása, amelyet szükség szerint használhatnak a gyerekek.
- Olyan légkör megteremtése, amelyben minden munkatevékenység örömet jelent a gyermekeknek, melyet teljes önállósággal végezhet, de bármikor talál segítő társat is.

Az óvodapedagógus feladata

- Tudatos pedagógiai szervezés, a gyermekkel való együttműködés és folyamatos, konkrét, reális, vagyis a gyermekek önmagához mért fejlődésének pozitív értékelése.
- Minden gyermeknek biztosítani a lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet.
- Folyamatosan biztosítani, bővíteni a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket.

- Lehetőséget adni a gyermekeknek bármilyen őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez, még akkor is, ha a gyermek tevékenységi vágya és képességei nincsenek teljesen összhangban.
- Szorgalmazni, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek, és teljes önállósággal végezhesék azokat

Munkafajták

Önkiszolgálás:

- **Testápolással kapcsolatos teendők:** kézmosás, kéztörölés, fésülködés, WC használat, orrfúvás, zsebkendőhasználat, fogmosás.
- **Öltözködés:** önállóság alakítása az egyéni képességek, fejlettség figyelembe vételével.
- **Étkezés:** terítés, evőeszköz használata, kínálás - szedés,
- **Pihenés - alvás:** segítségnyújtás az ágyazásban, takaróhajtogatás
- **Környezetük rendben tartása:** a gyermekek tisztán tartják saját környezetüket, közösen megjavítják, megtisztítják játékaikat.

Naposi munka:

- Társai érdekében végzett munkatevékenység. Kezdetben önkéntes alapon (középső csoporttól), később egyéni vállalásként, eröltetés nélkül, mindenkire kerüljön sor nagycsoportban.
- **A napos feladata:** terítés, seprés, segítségnyújtás, egyéb megbízatás.

Alkalomszerű munkák:

- A gyerekek életkori sajátosságainak figyelembe vételével a rend fenntartása, csoportszoba átrendezés, segítségnyújtás, felelősök, megbízatások teljesítése.

Élősarok, növénygondozás:

- Életkori sajátosságok figyelembevételével segítenek, és részt vesznek a munkában.

Kerti munka:

- Tavasztól-őszig lehet tevékenykedni a kertben és közben rengeteg tapasztalatot, ismeretet szereznek a gyermekek. A nevelésben játszott szerepén túl a természet, a környezet és az ember kölcsönhatásának megtapasztalására igen nagy lehetőséget nyújt a gyermekcsoport valamennyi tagjának

Sikerkritériumok

- A munkajellegű tevékenységeket a lehető legönállóbban, örömmel, szívesen végezzék, bizonyos cselekvések váljanak szokásukká.
- Tanulják meg használni az eszközöket, szerszámokat, miközben az együttműködés, feladatmegosztás is jellemzővé válik.
- Legyenek igényesek önmagukra, környezetük rendjére.
- Védjék, óvják, gondozzák, alakítsák környezetüket, a természetet s a gondjaikra bízott kisállatokat, növényeket,
- A közösen végzett munka alapján pro-, preszociális képességeik fejlődjenek, társas kapcsolataik erősödjenek, emellett kitartóak, türelmesek legyenek, alakuljon ki felelősségérzetük, növekedjen önbizalmuk.
- Éljk át a munka örömet, hatását, alapozódjon meg a munka iránti tisztelet, megbecsülés.

A szemetet szelektíven helyezik el az adott gyűjtőkben.

Szívesen segítenek a falevelek összegyűjtésében, komposztálásában.
A virágokat nem tépik le, hagyják az eredeti helyükön, eredeti szépségükben.
Szívesen ápolják a növényeket csoportszobában, udvaron egyaránt.
Télen gondoskodnak a madarak táplálékáról.

VII. KÜLÖNLEGES BÁNÁSMÓDOT IGÉNYLŐ GYERMEK

„Ha segítik a gyereket abban, hogy harmóniában legyen a természettel és önmagával, ha a gyereket minden lehetséges módon támogatják, táplálják, bátorítják, hogy természetes legyen, és hogy önmaga legyen, hogy önmaga fénye lehessen, akkor a szeretet egyszerű dolog. Akkor az ember egyszerűen szeretetteljes!” (Osho)

SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEK

- Az Óvodai nevelés országos alapprogramja és a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve meghatározza az óvoda feladatát ezen a területen.
- A sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését segítjük a többi gyermekkel együtt történő integrált nevelés során.
- A sérült és az ép gyermekek kölcsönös tapasztalatai egymásról, közös tevékenységeik, együttes élményeik azt valószínűsítik, hogy később is elfogadók, igény szerint segítőkészek lesznek egymás iránt. Ezt elfogadva dolgozta ki intézményünk a Sajátos nevelési igényű gyermekek helyi program fejezetét.

Óvodapedagógiai alapelv

- Az alapprogramban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek esetében érvényesek, így a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk, maximálisan figyelembe sérülés specifikusságukat.
- A nevelés hatására, a sérülés arányában, a sajátos nevelési igényű kisgyermeknél is fejlődnie kell az alkalmazkodó készségnek, az akaraterőnek, az önállóságra törekvésnek, az együttműködésnek, vagyis a minden kulcskompetenciához kapcsolódó motivációnak, képességnek elvárható, teljesíthető szinten.
- A sajátos nevelési igény szerinti humán erőforrás megléte, befogadó és támogató légkör, a megfelelő környezet kialakítása és a szükséges tárgyi feltételek, segédeszközök megléte alapfeltétele az inkluzív integrált nevelésnek.

Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve

Cél

- A helyi nevelési programban foglalt alap és rendező elvek, és a sajátos nevelési igény kielégítése összhangban álljon. Az adott program kidolgozásakor figyelembe vettük, hogy:
- A sajátos nevelési igényű gyermekeket az óvodai nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl, de minden tevékenységbe cselekvően, aktívan, érdeklődéssel, önállóságának megfelelően vehessen, vegyen részt.

- Attól függően, hogy milyen a gyermek intellektus, mennyire nyitott, odafigyeléssel, folyamatosan készítjük fel az óvodai életre- a szülő bevonásával- az esetleges akadályok, nehézség leküzdésére.
- Elfogadó környezet biztosítása, felnőttek együttműködése, gyermekek fogadókészségének megalapozása, az érintett szülőkkel való érdemi, megerősítésükre irányuló kapcsolat, a csoportba járó gyermekek szüleinek elégséges tájékoztatása komplex feladattá tétele.
- A szakemberekkel való folyamatosan konzultáció alapján fejlesztésük a számukra legmegfelelőbb területeken, leghatékonyabban, differenciálással való megvalósítása.
- Az elvárásoknak az adott gyermek fejlődésének üteméhez, teljesítő képességéhez, történő igazítása, erősségei kiemelésével fejleszthetőség megalapozása.
- A rehabilitációs célú fejlesztő programok, tevékenységek beépítése az óvoda nevelés tartalmi elemei közé, óvónői fejlesztések specifikussá tételével.
- A gyermek állapotából fakadó szükséglet meghatározása fejlesztés szervezeti kerete, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert.

A habilitációs, rehabilitációs ellátás

- A gyermekek habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztéséhez a szakértői bizottság szakvéleményében foglaltakat vesszük alapul. Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy:
- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, támogató, a fejlődést megerősítő környezet segíti leginkább;
- a gyermek iránti elvárásokat sérülésének jellege, súlyosságának mértéke alapján kell meghatározni;
- terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei határozzák meg.
- A habilitáció, rehabilitációs egyéni és/vagy kiscsoportos fejlesztés gyógypedagógiai kompetencia, éppúgy, mint az egyéni speciális fejlesztési terv készítése, egyéni haladási napló vezetése. E mellett óvodapedagógiai fejlesztésüket is maradéktalanul meg kell valósítanunk szakemberek útmutatásai alapján.

A fejlesztés tartalma

- A fejlesztés magába foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek fejlesztését. Az egyes fogyatékosági típusok függvényében más-más terület kap nagyobb hangsúlyt.
- Halmozott fogyatékoság esetén az adott gyermeknél megállapított fogyatékoságok mindegyikére tekintettel kell lenni.
- A fejlesztés tartalmának konkretizálása egyéni fejlesztési tervben, haladási naplóban történik.

Az integrált nevelés eredményességét biztosító szempontok

- Az óvodai dolgozók és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermekek befogadására, együttműködés a sérült gyermek családjával.
- Külön gondot kell fordítani arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez. Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának

kialakításakor igénybe kell venni a szakirányú közreműködést (módszertani intézmény, utazótanári szolgálat). A közreműködésnek ki kell terjednie a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésére, az óvodai csoport sajátos teendőinek tervezésére, folyamatos tanácsadásra. Fokozottan szükséges a szülők, az óvoda szoros, érdemi, egymást erősítő együttműködése.

- Az integráltan fejlesztett gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai habilitációs, rehabilitációs ellátást, foglalkoztatást, melyekre a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatot tesz.
- Az együttnevelés megvalósításában az óvodapedagógussal szemben az alábbi követelmény teljesül:
- Tudatos pedagógia, pszichológia felkészültség, pozitív nevelői attitűdök, mint elfogadás, befogadás, empátia, hitelesség – és az integrált neveléshez szükséges kompetenciák megléte;
- Individuális módszerek ismerete, technikák alkalmazása;
- A tevékenységek megszervezése során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, szükség esetén eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket helyesen választja meg;
- Egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres;
- Figyelembe veszi az eltérő képességeket, tolerálja az eltérő viselkedést;
- Együttműködik a különböző szakemberekkel, iránymutatásaikat, javaslataikat beépíti a pedagógiai folyamatokba.

A szakemberekkel szemben az alábbi elvárások teljesülnek:

- Segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését;
- Javaslatot tesz gyógypedagógiai-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására;
- Figyelemmel kíséri a gyermek haladását, javaslatot tesz az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra;
- Együttműködik az óvodapedagógusokkal, iránymutatásai során figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait;
- Egyéni, mikro csoportos fejlesztést végez.

Alapító okiratunk szerint a középsúlyos és súlyos értelmi fogyatékos gyermekek integrált nevelése nem tartozik ellátandó feladataink körébe.

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés specifikus fejlesztésének elvei, feladatai az óvodai nevelés során:

A súlyosan hallássérült és enyhébben hallássérült gyermek

- A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata – a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve – a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvoda lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkészenléti állapotban van. Az anyanyelvi – kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében épüljön be.

Az óvodai nevelés során arra kell törekedni, hogy a hallási fogyatékos kisgyermek hangmegnyilvánulásával, majd beszéddel hívja fel magára a figyelmet, közölje kívánságait. Környezete igyekezzon a gyermek közölnivalóját, kommunikációs próbálkozásait megérteni.

Az óvodai nevelés keretében fejleszteni kell a beszédértést, szájról olvasási készséget, érthető kiejtésre nevelést. Fejlesztésük kívánatos színtere az ép hallásúak környezetében van.

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek

- Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal történő együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyet a gyermek a kortárs csoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

A beszéd fogyatékos/ súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek

- A beszéd fogyatékos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (megkésett beszédfejlődés, centrális dyslalia, súlyos orrhangzóság stb.), illetve a beszédhibához csatlakozó tanulási és/vagy magatartási zavara miatt eltérően fejlődik.
- A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontban állító, speciális terápiákat alkalmazó intenzív, komplex nevelési környezetben valósulhat meg. Az óvodai nevelés során az anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció, illetve a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése, a speciális terápiák alkalmazása (diszlexia-prevenció, grafomotoros fejlesztés stb.) segíti az iskolába lépéshez szükséges alkalmasság elérésében.

Az autista, autisztikus gyermek

- Az autizmus-spektrumzavarokat a szociális, kommunikációs, speciális kognitív készségek minőségi károsodása jellemzi.
- Az autisztikus gyermekekre legjellemzőbb a kölcsönösséget igénylő szociális készségek területén tapasztalható kognitív deficit, a beszéd szintjéhez képest károsodott kommunikáció, a rugalmas viselkedésszervezés sérülése és az egyetlen képességprofil.
- Az óvodába lépéskor már rendelkezhet korlátozott mennyiségű, de célszerűen használt kommunikációs eszköztárral. Az óvodai fejlesztés fő céljai, kiegészítve a viselkedésproblémák viselkedés- és kognitív terápiájával, szükség esetén a korai elemi készségek kialakítása és a korai kognitív fejlesztés, a kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápia.
- Ennek érdekében, az óvodai nevelés, illetve ideálisan a szülőkkel való együttműködés eredményeképpen az egész ébren töltött idő – különösen a természetes élethelyzetek – használandóak a fejlesztésre. Az autisztikus gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

Mozgáskorlátozott, akadályozott, sérült gyermek

- A környezet állandó alkalmazkodásra kész, melyet alapvetően a mozgás biztosít. A szenzoros működés, a mozgástapasztalatok a különböző érzékelések és észlelések összekapcsolódva befolyásolják az idegrendszeri strukturálódását. Mindennek feltétele a mozgató szervek morfológiai és funkcionális épsége. A sérülés vagy hiány funkciófejlődést gátolva, hat a fizikai teljesítőképességre, az életkori tevékenységek végzésére.
- A végtagredukciós fejlődési rendellenesség, bénulásos kórformák, korai agyi károsodás, egyéb eredetű fejlődési rendellenességek jó része lehetővé teszi az integrált nevelést,

speciális környezeti feltételek kialakításával, segédeszközök használatával, mozgásfejlesztő szakemberek alkalmazásával.

Gyengén látó, súlyosan látás sérült gyermek

- A környezet észlelésében, a világ felfedezésében, személyek és tárgyak vizuális felismerésében akadályozza a gyermeket. Nincs vagy nem pontos a képi leképzés, ami kihat a gyermek egész személyiségére, térbeli mozgására, eszközhasználatára, életvitelére, korlátozó hatással van tevékenységeire, önállóságára.
- Speciális megsegítése a látássérülés mértékétől függ, az óvodában megfelelő biztonságos környezet kialakításával, a berendezési tárgyak, eszközök helyének állandóságával, fényekkel segíthetjük tájékozódását, illetve taktilis érzékelésének fejlesztésével.
- Körültekintő szervezéssel, nagy odafigyeléssel a tevékenységek történő bevonásukra, önállóságuk fokozására kell törekednünk, megértve esetleges frusztrációjukat.

Dokumentáció

- Pontos, részletes nyilvántartás, státusz jelölése
- Egyéni fejlesztési terv, napló
- Értékelés/jelentés
- Vizsgálat/kontrollvizsgálat/ szakértői vélemény

BEILLESZKEDÉSI, TANULÁSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGGEL KÜZDŐ GYERMEK

Cél:

- A gyermekek fejlődéséhez alapvetően szükséges érzelmi biztonság megteremtése és megtartása.
- Optimális körülmények biztosítása a folyamatos fejlődéshez.
- Egyéni fejlődési ütem, képesség, figyelembevételével a felzárkóztatás segítése.

Feladat:

- A gyermek pszichés kompetenciájának fejlesztése.
- Egyéni fejlesztés. Az adott gyermekre vonatkozik, a gyermek egyéni fejlődési üteméhez igazodik. Célszerű a célirányos megsegítés mellett, a cselekvéses nevelés gyakorlatára helyezni a hangsúlyt.
- Pedagógiai tevékenységek: Fejlesztés, fejlesztő foglalkozások szervezése a szakértői vélemény és a Nevelési Tanácsadó javaslata alapján.
- Egyéni bánásmód alkalmazása, egyéni foglalkozások tervezése, egyéni fejlesztési terv készítése a fejlesztő pedagógusok bevonásával.
- Segítségnyújtás, felzárkóztatás, egyéni foglalkozás keretében.

Dokumentáció

- Egyéni fejlesztési terv, értékelés, szakvélemény
- Haladási naplók
- Fejlődés folyamatos nyomon követése.

TEHETSÉGES GYERMEK

Tehetséggondozás

Helye a nevelés folyamatában:

- A nevelési programunkban megfogalmazott értékek azt a célt szolgálják, hogy a ránk bízott gyermekek adottságaikkal, képességeikkel, fejlődésükkel, szervezett és spontán tapasztalataikkal összhangban, minél teljesebben bontakoztathassák ki tudásukat, személyiségüket.

céja:

- felismerni a tehetséget és megjelenési formáit
- segíteni a gyermeket a továbbfejlődésben
- kielégíteni a kiemelkedő képességű gyermek megismerési, alkotási és speciális szükségleteit erős oldalának fejlesztése)
- a tehetséges gyermek tehetséggel összefüggő gyenge oldalának erősítése (pszichomotoros és érzelmi – akarati éretlenség)
- megfelelő szeretetteljes légkör biztosítása

Feladata:

- sokféle tevékenységek kínálata, ezzel segítve a gyermekeknek érdeklődési irányaik megismerésében
- egyéni bánásmód keretében történő célzott fejlesztés, képességfejlesztés
- a gyermek pozitív én-tudatának kialakítása és erősítése
- elfogadó és támogató környezet kialakítása
- tehetségfejlesztő programok megszervezése, az óvodai élet gazdagítása egyéb tevékenységekkel
- pedagógusok továbbképzésének biztosítása e területen

Nagyon fontos alapelvünk:

- **Nagy figyelmet fordítunk a kisgyermek egyéni képességeit figyelembevevő differenciált fejlesztésre.** Óvodásaink pszichikus képességeik (érezékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet és gondolkodás) fejlesztésére nagy hangsúlyt fektetünk, mert ezen általános intellektuális képességek alapozzák meg a speciális képességeket.
- A kompetencia alapú programcsomaghoz összeállított és alkalmazott képességfejlesztő játékok gyűjteménye valamennyi korcsoportú gyermek egyéni sajátosságához igazodik.
- Programunkban kiemelt szerepet kap a mozgásfejlesztés, a mozgást, a játék mellett - a gyerek alapvető megnyilvánulási formájának tekintjük.
- A mozgásfejlesztést tágan értelmezzük - a nagymozgásoktól kezdve a finommanipulációig mindent magában foglal és az egész személyiség fejlődését, elősegíti, kedvezően befolyásolja az értelmi és szociális képességek alakulását.

A tehetségfejlesztés módjai

- A tehetségígéretes gyerekek társaikkal együtt vesznek részt a különböző tevékenységekben, azonban a nap bizonyos idejében az óvodapedagógusok által differenciált „gondozásban” részesülnek.
- Minden esetben felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy tehetség ígéretes gyermekeiket milyen óvodán kívüli tehetséggondozó intézményekbe célszerű az óvodai nevelési időn túl is fejleszteni.

- A szülők tájékoztatása és megnyerése a közös munka érdekében személyiség megismerésére, megértésére, kibontakoztatására, fejlődésére irányul.

Szinterei speciális szolgáltatások keretében:

- **Ovi-foci:** A gyermekek érdeklődése alapján lehetőség van a labdarúgás szabályait megismerni és a játékot gyakorolni.
- **Népi tánc:** A magyar népi hagyományok átörökítését is szolgáló foglalkozáson heti egy alkalommal kedvezően befolyásoljuk a gyermekek zenei alkotókészségének kibontakozását

VIII. GYERMEK ÉS IFJÚSÁGVÉDELMI FELADATOK ÓVODÁNKBAN

Célja:

- A gyermekek alapvető jogainak és szükségleteinek biztosítása az intézmény lehetőségeihez mérten. Esélyegyenlőség biztosítása az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyerekek számára.
- Az óvodába beíratott és járó gyermekek problémáinak korai felismerése, kezelése.
- A gyermek hátrányos helyzetének, veszélyeztettség kialakulásának megakadályozása, de legalábbis csökkentése, hogy hátrányos helyzetbe tartósan ne kerüljön, vagy hátrányos helyzetükből ne válják veszélyeztetetté a gyermek.
- Problémás esetek folyamatos felmérése, gondos orvoslása, a gyermekvédelmi munkát segítő partnerkapcsolatok folyamatos ápolása, velük együttműködési rendszeresen.
- Az óvodai jelzőrendszer aktuális működtetése – óvodán belül és kívül is a társ és segítő intézményekkel

Feladat

- Megkülönböztetett figyelmet fordítunk e gyermekekre (rendszeres óvodába járás, hiányzás oka, a gyermek állapota, hangulata, esetleges külsérelmi nyomok stb.).
- Családlátogatás szükség szerint, családsegítő bevonásával.
- Ha szükséges óvó- védő intézkedésre javaslatot teszünk.
- Rendszeres szűrővizsgálatokat az illetékes személlyel megszervezni, lebonyolítani (védőnő, fogorvos, gyermekorvos, ortopédiai szakember, logopédiai szűrés stb.).
- Felvétel előtt tájékozódunk a hátrány mibenlétéről és a gyermek és ifjúságvédelmi felelős, felveszi a kapcsolatot a szükséges érdekvédelmi szervezetekkel és a megfelelő szakemberrel a gyermek érdekében.
- Fontosnak tartjuk a szülők bevonását, meggyőzését a rendszeres óvodába járásról. Szükség esetén jelezni az indokolatlan hiányzást.
- Felhívjuk a családok figyelmét milyen támogatások illetik meg.
- Minden konkrét esetben együttműködünk.
- Együttműködés formái az SZMSZ-ben rögzítve.

Teendőinket meghatározza a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény és a végrehajtásához kapcsolódó jogszabályok, módosító rendeletek.

- Az óvodai gyermekvédelem az első legfontosabb jelzőrendszer, hiszen a gyermekek minden problémája általában itt érzékelhető először intézményes keretek között.
- A gyermekvédelmi munka koordinálását a gyermekvédelmi felelős látja el, aki rendszeresen részt vesz a községben működő Családsegítő-és Gyermekvédelmi Szolgálat ülésein.
- A gyermekvédelem a gyermekvédelmi munka minden dolgozó feladata. Amennyiben bármelyik dolgozó a gyermeknél veszélyeztetettségre utaló jelet tapasztal, a gyermekvédelmi szakmai felelős által köteles jelezni a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat felé. A nevelési év legelső szülői értekezletén minden csoportvezető óvodapedagógus tájékoztatja a szülőket az óvodában folyó gyermekvédelmi munkáról, a gyermekvédelmi szakmai felelős kilétéről és elérhetőségéről.
- Az intézményi gyermekvédelmi felelős foglalkozik kiemelten a hátrányos helyzetű, illetve veszélyeztetett gyermekek felkutatásával, helyzetük szakszerű megoldásával, gyermekvédelmi szervek segítségének igénybevételével, e tevékenység koordinálásával, az intézményi eljárásrend szerint.
- A gyermekvédelmi felelős évente beszámol a gyermekvédelmi munkájáról, a hátrányos, illetve veszélyeztetett gyermekek érdekében történő intézkedésekről.

Nyilvántartás és statisztika szempontjából

Az évenkénti felmérés szempontjai:

- Az óvodába beírt gyermekek száma, ebből:
- veszélyeztetett
- hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű
- nagycsaládos,
- gyermekét egyedül nevelő,
- állami gondozott,
- rendszeres gyermekvédelmi támogatást kap.

Veszélyeztetett helyzet:

- Olyan – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.

Hátrányos helyzetű gyermek

- A szükségletek kielégítése korlátozott valamilyen mértékben, de fejlődése nem veszélyeztetett.

Az óvodavezető feladata:

- Kapcsolattartás a jegyzővel, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nyilvántartásának vonatkozásában, ill. minden más jogszabályban előírt téma specifikus kérdésben
- A gyermekvédelmi tevékenységhez a feltételek biztosítása: gyermekvédelmi szakmai felelős megbízása, feladatok, kompetenciák kijelölése nevelőtestületi szinten.
- Bizalom elvű kapcsolat kiépítése a családokkal.

- A törvények és rendeletek naprakész ismerete, a munka hozzáigazítása.
- Veszélyeztettség esetén a Gyermekjóléti Szolgálat tájékoztatása.

Gyermekvédelmi felelős feladata:

- Koordinációs tevékenységével segíti az óvoda pedagógusainak gyermekvédő munkáját.
- Az óvodapedagógusok és a szülők jelzése alapján megismert, pedagógiai, pszichológiai eszközökkel kezelhető problémákban a megfelelő szakmai támogatás biztosításának kezdeményezése (Például célirányos fejlesztő foglalkozások megszervezése, pszichológiai tanácsadás biztosítása a szülőknek, szakértői vizsgálat kérése, stb.).
- A probléma jellegétől függően felveszi a kapcsolatot a megfelelő szakemberrel, kéri a Család-és Gyermekjóléti Szolgálat a Pedagógiai Szakszolgálat, a Gyámhatóság, illetve a gyermekorvos vagy a védőnő segítségét.
- Megkeresi a családdal való kapcsolattartás legsikeresebb formáit, azokat célszerűen alkalmazza.
- Gyermekbántalmazás vélelme, vagy egyéb, csak pedagógiai eszközökkel nem javítható, veszélyeztető tényező megléte esetén, a szülőket értesítve (kivéve, ha ezt a probléma jellege nem engedi) értesíti a Gyermekvédelmi Szakszolgálatot.
- Nyilvántartás vezetése.
- A gyermekvédelmi szempontból kiemelkedő történéseket jegyzőkönyvbe kell foglalni, írásban kell rögzíteni.
- Az intézményvezető tájékoztatása

Az intézmény pedagógusainak feladata

- Az óvodába járó gyermekek szociális, szociokulturális családi hátterének megismerése.
- Szükség szerint környezettanulmány végzése.
- Hátrányos, halmozottan hátrányos és veszélyeztetett helyzet jelzése a gyermekvédelmi felelősnek.
- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetben lévő gyermekek differenciált fejlesztése.
- Fejlesztő munkájuk során, mindig figyelembe veszik a gyerekek egyéni képességeit, szociokulturális hátterét, tehetségét, fejlődési ütemét, ebből kiindulva, alkalmazzák a differenciált fejlesztés módszerét.
- Az intézmény dolgozói a rendelkezésre álló eszközök segítségével törekszenek a káros hatások ellensúlyozására, odafigyelő beszélgetések a szülővel, rendszeres tájékoztatás a kisgyermek fejlődéséről, pszichológussal való konzultáció, ill. ennek biztosítása a szülő részére, fejlesztő foglalkozások szervezése, az ezeken történő részvétel biztosítása, valamint külső szakemberekkel történő információcsere, gyermekorvosi-szakorvosi vizsgálat kezdeményezése.

Gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Cél:

- Megfelelő minőségű és időtartamú óvodai nevelés biztosítása a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű (továbbiakban: HH/HHH) gyermekek részére.
- Az intézményen belül a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének érvényesítése.
- A gyermekek differenciált fejlesztése egyéni képességeik figyelembe vételével.
- Gyermekközpontú, családorientált szemlélet kialakítása.

Feladat:

- Egyéni, differenciált készség- és képességfejlesztés, egyénre tervezetten, a gyermek fejlődését folyamatosan nyomon követve.
- Hatékony együttműködés kialakítása a szülőkkel, valamint az óvodán kívüli szervezetekkel.

Hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

- Településünk azon kevés települések közé tartozik ahol nagyon kevés a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek. Ettől függetlenül Pedagógiai munkánkban az óvodai integrációs fejlesztő program legfőbb jellemzőit, a gyermekközpontúságot, intervenciós megsegítést magába foglaló családorientált szemléletet, valamint a széleskörű társadalmi konszenzusra való törekvést tesszük hangsúlyossá.

IX. ÓVODÁNK KAPCSOLATAI

Az óvoda-család együttműködése

Az együttműködés alapelve:

- Valljuk, hogy a nevelésben a család szerepe az elsődleges, melyre építünk, és azt kiegészítve szolgáljuk a gyermek harmonikus fejlődését.
- Az óvodai nevelés a családi nevelésre épül. Célunk, hogy egyenrangú partnerviszonyt alakítsunk ki a szülőkkel, melynek alappillére a kölcsönös bizalomra épülő kommunikáció, tájékoztatás, segítségnyújtás, tapasztalatsere, információcsere. Igyekszünk minden egyes családdal megtalálni a kapcsolatteremtés, az együttműködés legmegfelelőbb módját.
- Bizalmat ébresztő, elfogadó, támaszt nyújtó magatartásunkkal igyekszünk megoldást találni a kisebb - nagyobb gondokra.
- Óvodai Szülői Szervezet választmánya képviseli a szülők véleményét, kérését, jogainak érvényesítését, hatékonyan segítve munkánkat, koordinálják a feladatokat éves feladattervük szerint, amit az óvodavezetővel egyeztetve készítenek el. Összejöveteleiket szükség szerint tartják. Biztosítjuk minden esetben véleményezési, jóváhagyási, döntési jogaik érvényesítését. Az ÓZSZ tagok az óvodapedagógusokkal, a választmány tisztségviselői az intézményvezetővel állnak közvetlen kapcsolatba.

A kapcsolattartás formái

Cél:

- Az információ áramoltatása szóban és az infokommunikációs eszközök és a különböző online csatornák felhasználása útján.
- Nyitott óvoda, tájékoztatás a gyermek egyéni fejlődéséről, vélemények, szülői igények, visszajelzések fogadása.

-

Szülői értekezlet:

- Nevelési évenként három alkalommal tartjuk. Arra törekszünk, hogy a szülő megismerhesse az óvoda feladatait, tartalmi életét, a gyermekcsoportokkal kapcsolatos aktuális célokat, feladatokat.

Családlátogatások:

- Kiscsoportban év elején, vagy szükség szerint; (indokolt esetben kapcsolatfelvétel a gyermekvédelmi felelőssel, szükséges intézkedések megtétele). Ismerkedés a gyermek otthoni életével, oldottabb beszélgetés lehetősége a szülőkkel.

Fogadó óra:

- Szülő vagy óvodapedagógus kezdeményezésére beszélgetés a gyermekről (fejlettsége, fejlődése, nevelési problémák, családi gondok),- alkalomszerűen, előzetes időpont-egyeztetés után

Nyílt napok:

- Tavasszal Maci és Vuk nap keretében betekintést ajánlunk a szülőknek csoportjaink életébe. (megfigyelés, közös játék, közös beszélgetés a tapasztalatokról)

Közös rendezvények:

- Különböző rendezvényeket szervezünk, ezáltal is erősítve a család és az óvoda kapcsolatát. Mihály napi „zsiroskenyér parti”, „Tök jó nap,” csuhé, természetbábi készítés, tökfáragás, a falu karácsonya, Mikulás, farsang, húsvét a családok, szülők bevonásával, Családi és sportnap, óvodai ballagás.
- Családok segítségének kérése, felajánlások fogadása, együttműködés kialakítása, folyamatos működtetése. (varrás, hímzés, festés, barkácsolás, ünnepi előkészületek, stb.)

Az óvoda-iskola kapcsolata

Az együttműködés alapelve:

- A gyermekek iskolai életre való alkalmassá tétele az óvodába lépés pillanatától kezdődő, folyamatos és tervszerű, differenciálást és egyéni bánásmódot feltételező, komplex feladat, melynek célja, hogy minden gyermek önmagához mérten optimális fejlettségi szintet érjen el. A szabad játék, játékba integrált irányított tevékenységek, speciális megsegítések, egyenlő hozzáférést, esélyt biztosítunk a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, az önmegvalósításra.

Cél:

- Az óvodából az iskolába való beilleszkedés segítése a pedagógiai módszerek, eljárások összehangolása, közös hagyományrendszer kialakítása, formálása

A kapcsolattartás formái

- A volt nagycsoportos óvónők látogatása az iskolában, a gyermekek beilleszkedésének a figyelemmel kísérése
- Iskolalátogatás megszervezése.
- A tanító nénit meghívjuk az óvodába, ismerkedik a gyermekekkel, néhány alkalommal és az ünnepek idején.
- A leendő tanító néni megismerésének lehetősége tájékoztató szülői értekezlet szervezésével.

Egyéb kapcsolatok**Jász- Nagykun Szolnok Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Jászberényi****Tagintézménye:**

- Szakvizsgálat a gyermekek fejlesztésének, iskolára való alkalmasságának, iskolaérettségének elbírálása problémás, vitatott esetekben, pedagógusi és családi kezdeményezésre. Logopédiai ellátás biztosítása.

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet Szakértői Bizottság:

- Tanulási képességek szakértői vizsgálatának biztosítása, a megfelelő iskolatípus megtalálása a gyermek részére.

Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal rendszeres kapcsolat fenntartása.**Tartalom:**

- Családok segítése a gyermeknevelésben, gondjaik, problémáik intézésének segítése. Jelzőrendszer működtetése.

Cél:

- A hátrányos, veszélyeztetett helyzetben élő családok, gyermekek érdekeinek képviselése, segítése.

Társintézmények

A hazai óvodákkal való kapcsolatokon kívül törekszünk a külföldi magyar óvodákkal való kapcsolatépítésre is.

Tartalom:

- Kapcsolatfelvétel, látogatások, bemutatók, továbbképzések

Cél:

- Egymás munkájának megismerése, kölcsönös segítségnyújtás, információ áramoltatás.

Közművelődési intézmények, könyvtár, egyéb szervezetekkel való kapcsolat**Tartalom:**

- Színházi előadások látogatása, könyvtárlátogatás, esetleg mozi, kiállítás.

Cél:

- A gyermekek ízlésvilágának, kulturális igényességének fejlesztése, formálása. Viselkedési normák pozitív irányítása

Egészségügyi intézményekkel való kapcsolat:**Tartalom:**

- Az óvodás gyermekek szűrése, vizsgálata. Az óvodába járó gyermekek intézményen belüli egészségügyi gondozását a védőnő, háziorvos, fogorvos látja el, az SZMSZ-ben meghatározottak szerint.

Cél:

- Folyamatos információcsere, a családok segítése az egészséges életmód kialakításában.

Önkormányzat:

- Kapcsolattartás a Hivatal azon dolgozóival és Önkormányzati képviselőkkel, Bizottságokkal, amelyek az óvodai neveléssel kapcsolatba kerülnek.

Civil szervezetek:**Tartalom:**

- Közös programok szervezése (pl. a falu karácsonya, adventi ünnepség, strandnyitó civil nap, gyermekekért alapítvány rendezvényei), egymás rendezvényeinek látogatása, kölcsönös segítségadás.

Cél:

- A község kulturális és közéletében való részvétel, egymás segítése, támogatása a rendezvényeken.

Egyház:

- Felmérjük a szülői igényeket, és ennek alapján biztosítjuk az egyház képviselője számára a helyet, és a nevelési időn túli időt a hitoktatás számára.

X. TERVEZÉS, SZAKMAI DOKUMENTUMOK, MÉRÉS, ELLENŐRZÉS, ÉRTÉKELÉS

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését, fejlesztését, fejlődésük nyomon követését, különböző kötelező dokumentumok, továbbá az óvodapedagógusok által készített feljegyzések tartalmazzák.

Cél:

A pedagógiai programunk megvalósítása érdekében a tudatos tervezés érvényesüljön.

1. Intézményünk szakmai dokumentációs rendszerének felépítése:

Pedagógiai program

Éves munkaterv

Óvodai csoportnapló

Felvételi-és mulasztási napló

A gyermek egyéni képességeinek mérése, nyomon követése

Óvodai szakvélemény

Az óvodapedagógus tervezési folyamatának tartalmi kritériuma, feladatai:

- Tudatos, logikus, áttekinthető tervezés, elfogadott, közös értékrend mentén.
- Nevelésközpontúság, célok pontos megfogalmazása (ONAP, PP).
- A dokumentumok pontos, naprakész szabályoknak megfelelő vezetése
- Pedagógiai módszertani alapelvek figyelembe vétele, a nevelés, tanítás és a fejlesztés játékosan, játékon keresztül valósuljon meg.
- Konkrét pedagógiai jellemzők, körülmények figyelembe vétele.
- Többoldalú tapasztalatszerzésre, differenciálásra törekvő tervezés.
- Rugalmas, módosítható tervezés felmerülő igények szerint

2. Az óvodás gyermek fejlődésének nyomon követése

- A köznevelési törvény egyértelműen rögzíti, hogy az óvodákat - ezzel együtt az óvodásokat is - értékelni és mérni kell.
- A folyamatosság nem csak azt jelenti, hogy többször, hanem azt is, hogy apró részletekben, egyszerre csak egy kicsi területet célozzunk meg.
- A kompetenciákon alapuló nevelés és a gyermekek fejlődésének nyomon követése, mérése azt erősíti, hogy minden gyermek „más”, hogy minden gyermek saját kompetenciákkal rendelkezik, és hogy minden gyermek fejlődését elsősorban saját magához kell mérni.
- A hatékony, eredményes nevelés legalapvetőbb feltétele a gyermek megismerése, ami ahhoz is szükséges, hogy tudjuk, mely területen kell fejlődnie.
- Óvodánk gyermekközpontú, tevékenységközpontú programjának alapja a gyermek- megfigyelésének alapján végzett elemző munkára épített- fejlesztő tevékenység.
- A megfigyelés az óvodapedagógus egyik legfontosabb eszköze, hiszen az óvodás korú gyermek folyamatosan érik, változik, tehát az érés, mint lélektani folyamat, amely megteremti a tanulás belső feltételeit a szervezetben, a valóságban tényleg működik. Ez a rendszer azonban minden területen folyamatos, és nem mindig alkalmankénti mérést igényel.
- A megfigyelések szöveges értékelését félévente egy alkalommal végezzük el.
- A megfigyelések alapján minden gyermekről „óvodai fejlődési naplót” vezetünk, melyet „a fejlődési naplót segítő kategóriák rendszere” alapján töltünk ki.
- A gyermeki teljesítményeket folyamatosan követjük, dokumentáljuk, elemezzük, és az egyes évek értékelési eredményeit összekapcsoljuk, szükség esetén fejlesztési tervet készítünk.
- A különleges bánásmódban részesülő gyermek esetében az értékelés az egyéni fejlesztési terveknek megfelelően történik, és rögzítésre kerül.
- Az egyénre szabott értékelés, a fejlődési naplóban nyomon követhető. A gyermekek eredményeiről fejlesztő céllal évi két alkalommal fogadóóra keretében tájékoztatjuk a szülőket.
- **A mérés akkor nyújt megbízható eredményt, ha betartjuk a mérésmethodikai alapelveket:**
- **Objektivitás**, amely azonos körülmények biztosítását jelenti (azonos helyzetben végzett mérés, azonos instrukció, egységes fogalomértelmezés az értékelésben).
- **Validitás (érvényesség)**, a mérőeszköz azt mérje, amiről képet szeretnénk kapni.

- **Reliabilitás (megbízhatóság)**, ugyanaz a mérőeszköz ismételt mérésnél ugyanazt az eredményt hozza.
- A méréseket, a gyermekek megfigyelésével, valamint a Debreceni Egyetem Hajdúböszörményi Wargha István Pedagógiai Főiskolai Kar Gyakorló Óvodájának dolgozói által készített Képességmérés az óvodában (2001) című kiadványból és feladatlap gyűjteményből vett mérőeszközzel végezzük.

Cél:

- Az adott állapot megismerése annak érdekében, hogy saját képességei szerint és saját tempójában haladva minél magasabb szintre juthasson el a gyermek. A fenti cél elérése érdekében feladatunk a gyermekek megismerése és folyamatos megfigyelése.

A szempontsor struktúrája négy nagy területre oszlik:

- Szociális képességek
- Értelmi képességek
- Verbális képességek
- Testi képességek

Megfigyeljük a szociális képességek területén

- a gyermek társas kapcsolatait, játékát, társas magatartását, szokásismeretét, érzelmi és akaratni megnyilvánulásait.

Az értelmi képességek területén

- Megfigyeljük a gyermek kognitív (gondolkodási, pszichikus) és érzékszervi szféráját.

A verbális képességek területén

- Megfigyeljük a nyelvhasználat s a verbális kommunikációt, az összefüggő és folyamatos beszédet, a beszéd tisztaságára, beszédértésre, kifejezőkészségre vonatkozó feladatok segítségével.

A testi képességek területén

- A nagymozgásokat a mozgáskoordinációs, a finom motorikus mozgásokat pedig az ábrázolás segítségével, a cselekvés szintjén vizsgáljuk.

XI. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

A pedagógiai program érvényességi ideje: Az elfogadástól számított 5 év.

Hatálybalépés: 2021.01.18.

Módosítás: A program bevezetését követő egy év elteltével módosítható, amennyiben a jogszabály másképpen nem rendelkezik.

A program módosításának módja, lehetséges indokai: nevelőtestületi, szak/alkalmazotti megfontolások, a költségvetésben bekövetkező olyan változás, mely a program teljesítését nem teszi lehetővé, jogszabályváltozás, önértékelési folyamat vagy ellenőrzés során feltárt hiányosságok miatti módosítások, valamint a fenntartó utasítása. Módosításra a szak/alkalmazotti kör jogosult.

Nyilvánosság: A pedagógiai programunk nyilvános, az iránta érdeklődőknek biztosított a betekintés lehetősége.

Nyilvánosság biztosítása: SZMSZ-ben foglaltak szerint.

XII. VÉLEMÉNYEZÉSI, ELFOGADÁSI NYILATKOZATOK

Az óvoda pedagógiai programjában foglaltakkal kapcsolatosan véleményezési jogával élve a dokumentumról a Szülői Szervezet elfogadás előtt véleményt alkotott.

Egyetértését nyilvánította az Óvodai Szülői Szervezet nevében:

Jászboldogháza, 2021.01.12.

.....
Szülői szervezet képviselője

Ezt a pedagógiai programot az intézmény nevelőtestülete 2021.01.12-én tartott nevelőtestületi ülésén megtárgyalta és elfogadta. Ezt a tényt a jegyzőkönyvvezető nevelőtestületi tag és egy választott jegyzőkönyv hitelesítő aláírásával tanúsítja.

Kelt: Jászboldogháza, 2021.01.12.

.....
Jegyzőkönyvvezető

.....
hitelesítő nevelőtestületi tag

Ph.

.....
Intézményvezető

Tájékoztatásul hivatalosan kapják: Jászboldogháza Község Képviselőtestülete